

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2015

Kateřina Landová

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární a preprimární edukace

Komparace pedagogických postupů v předškolním vzdělávání v České republice, Švédsku a Španělsku

Bakalářská práce

Autor: Kateřina Landová
Studijní program: Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Vedoucí práce: PhDr. Yveta Pecháčková, Ph.D.

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor:	Kateřina Landová
Studijní program:	Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Učitelství pro mateřské školy
Název závěrečné práce:	Komparace pedagogických postupů v předškolním vzdělávání v České republice, Švédsku a Španělsku
Název závěrečné práce AJ:	A comparison of educational approaches in preschool educational system in the Czech republic, Sweden and Spain

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá komparací předškolního vzdělávání. Jejím cílem je porovnat pedagogické postupy v české, švédské a španělské mateřské škole. Teoretická část práce je zaměřena na charakteristiku kurikulárních dokumentů a vymezení základních pojmů, praktická část porovnává obsahy kurikulárních dokumentů a přímou pedagogickou práci v české soukromé, státní, alternativní MŠ a ve švédské a španělské MŠ. Součástí bakalářské práce je řízený rozhovor s rodičy Čechy, kteří v těchto zemích žijí a jejichž děti se vzdělávají v tamních mateřských školách a přímé pozorování.

Garantující pracoviště: Ústav primární a preprimární edukace, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Yveta Pecháčková, Ph.D.

Konzultant:

Oponent: Mgr. Martin Skutil, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce:

Datum odevzdání závěrečné práce:

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma Komparace pedagogických postupů v předškolním vzdělávání v České republice, Švédsku a Španělsku vypracovala (pod vedením vedoucí bakalářské práce) samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Polici nad Metují, dne

Poděkování

Upřímně děkuji PhDr. Yvetě Pecháčkové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady, které mi poskytovala při vedení bakalářské práce a především za její trpělivost. Rovněž tak děkuji pedagogickým pracovníkům ve španělské mateřské škole v Chulille, švédské mateřské škole Bikupan v Östersundu, soukromé mateřské škole Domeček v Praze, alternativní mateřské škole Montessori Zvoněnka v Náchodě a svým kolegyním v mateřské škole v Bukovici za umožnění praxí a studia příslušných dokumentů. Veliký dík patří i Mgr. Barboře Fialové, která mi asistovala při překladech dokumentů ze španělštiny.

Anotace

LANDOVÁ, Kateřina. *Komparace pedagogických postupů v předškolním vzdělávání v České republice, Švédsku a Španělsku*. Bakalářská práce. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2015.

Bakalářská práce se zabývá komparací předškolního vzdělávání tří evropských států. Jejím cílem je porovnat pedagogické postupy v české, švédské a španělské mateřské škole, zmapování silných a slabých stránek zkoumaných pedagogických systémů a vytvoření doporučení pro praxi v české mateřské škole. Teoretická část práce je zaměřena na charakteristiku kurikulárních dokumentů a vymezení základních pojmů, praktická část porovnává přímou pedagogickou práci v české soukromé, státní, alternativní MŠ a ve švédské a španělské MŠ. Součástí bakalářské práce je řízený rozhovor s Čechy, kteří v těchto zemích žijí a jejichž děti se vzdělávají v tamních mateřských školách, přímé pozorování a porovnání dokumentů (legislativní rámec předškolního vzdělávání).

Klíčová slova: komparace, předškolní vzdělávání, legislativa, řízený rozhovor, přímé pozorování

Annotation

LANDOVÁ, Kateřina. *A comparison of educational approaches in preschool educational system in the Czech Republic, Sweden and Spain*. Bachelor degree thesis. Hradec Králové: Pedagogical Faculty, University of Hradec Králové, 2015.

This bachelor thesis deals with the comparison of preschool education. Its main aim is to compare educational approaches in Czech, Swedish and Spanish nursery schools as well as to chart the strengths and weaknesses of researched educational systems and create recommendations for practice in the Czech nursery schools. This bachelor thesis consists of two parts. In the theoretical part of my thesis I define curriculum documents and I explain basic terms. The empirical part compares the direct teaching practice in nursery schools. A part of this work is controlled interview with native Czechs who live in these countries and whose children are educated in local nursery schools, direct observation and comparison of documents (legislative frameworks of the preschool education).

Key words: comparison, preschool education, legislation, controlled interview, direct observation

Obsah

1	Úvod	10
2	Vlastní (literární) řešerše	12
2.1	Metodika práce	13
2.1.1	Srovnávací pedagogika.....	13
2.1.2	Komparativní analýza.....	14
2.1.3	Shromáždění a zpracování dat.....	14
2.1.3.1	Primární a sekundární zdroje.....	14
2.1.3.2	Využívané metody analýzy	15
2.2	Charakteristika kurikulárních dokumentů	16
2.2.1	Kurikulární dokument pro Českou republiku.....	16
2.2.1.1	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	16
2.2.2	Kurikulární dokument pro Španělsko.....	18
2.2.2.1	DECRETO 37/2008, de 28 de marzo, del Consell, por el que se establecen los contenidos educativos, del primer ciclo de la Educación Infantil en la Comunitat Valenciana. [2008/3829].....	18
2.2.3	Kurikulární dokument pro Švédsko.....	20
2.2.3.1	Lpfö 98 – Curriculum for the Preschool	20
2.3	Preprimární vzdělávání.....	22
2.3.1	Definice preprimárního vzdělávání	22
2.3.2	Preprimární vzdělávání v České republice	22
2.3.2.1	Organizace předškolního vzdělávání	22
2.3.2.2	Podmínky předškolního vzdělávání	23
2.3.3	Preprimární vzdělávání ve Španělsku	24
2.3.3.1	Školský vzdělávací systém.....	24
2.3.3.2	Vymezení předškolního vzdělávání	24
2.3.3.3	Legislativní rámec předškolního vzdělávání.....	25
2.3.4	Preprimární vzdělávání ve Švédsku	26
2.3.4.1	Vymezení předškolního vzdělávání	26
3	Komparace.....	27
3.1	Komparace kurikulárních dokumentů	27
3.1.1	Komparace počtu stran kurikulárních dokumentů.....	28

3.1.2	Komparace cílů předškolního vzdělávání.....	29
3.1.3	Komparace pojmu předškolní vzdělávání	30
3.1.4	Komparace vzdělávacích oblastí	31
3.1.5	Komparace více komponentů	33
3.2	Komparace pedagogických systémů na základě pozorování a řízených rozhovorů.....	37
3.2.1	Komparace maximálního počtu dětí v mateřských školách	37
3.2.2	Komparace pracovní doby mateřských škol.....	39
3.2.3	Komparace délky mateřské dovolené.....	40
3.2.4	Komparace povinnosti předškolního vzdělávání.....	41
3.2.5	Komparace způsobů financování předškolního vzdělávání	42
3.2.6	Komparace dosažené úrovně vzdělání pedagogů.....	43
3.2.7	Komparace stravování v mateřských školách	44
3.2.8	Komparace požadavků kladených na dítě a rodiče	45
3.3	Charakteristika mateřských škol.....	47
3.3.1	Základní a mateřská škola Bukovice	47
3.3.2	Mateřská škola Domeček.....	49
3.3.3	Alternativní Montessori školka Zvoněnka	50
3.3.4	Mateřská škola Chulilla	51
3.3.5	Mateřská škola Bikupan	54
4	Diskuze, shrnutí a vytvoření doporučení.....	57
5	Závěr.....	61
6	Použité zdroje a literatura	62
7	Seznam příloh.....	65

1 Úvod

Mezinárodní komparace vzdělávacích systémů nejsou zdaleka určeny „jen pro pedagogy“. Významnost a použitelnost srovnávací pedagogiky je mnohem širší a má své politické, ekonomické a sociální dopady. V současnosti komparativní pedagogika stále více nabývá na své důležitosti. Účelem komparace vzdělávacích systémů není pouhý popis toho, jak vypadá školství v jiných zemích. Tyto deskriptory jsou jistě nezbytné, avšak slouží jako východisko pro srovnávací analýzy a obecnější explanace toho, jak se vyvíjí a jak funguje vzdělávání ve světě. Cílem komparativní analýzy bývá identifikace podstatných porovnávaných proměnných, určení jejich souvislostí odlišností a hledání možných příčin a vysvětlení těchto shod, či naopak rozporů.

Již dříve převládalo mínění, že „opravdové vzdělání“ dětské populace začíná až při zahájení povinné školní docházky a vše to, co se při edukaci odehrává předtím, je v podstatě jen hraní s dětmi. Potvrzuje to i fakt, že předškolní vzdělání u nás nikdy nebylo ani není povinné, pedagogové v mateřských školách doteď nemuseli absolvovat vysokoškolské studium a také mají podle platových tříd nejnižší platové ohodnocení v poměru k ostatním pedagogickým pracovníkům. Tento fakt je aktualizován 20. 2. 2015 na oficiálních webových stránkách www.kupnisila.cz, kde podle uvedených platových tříd a tabulek pedagogů dosahuje asistent s malou praxí skoro až na úroveň minimální mzdy.

V dnešní době jsou rodiče, učitelé i děti vystaveni velikému tlaku multimédií, elektronická komunikace začíná být důležitější než osobní rozhovor, maminky na mateřské dovolené se místo vlastní intuicí řídí příručkami a články na internetu. Často jsem se v praxi setkala s naprosto odlišnými názory na výchovu dětí a přemýšlela nad zásadními otázkami a hodnotami, které jako učitelky předáváme mladší generaci. Předpokládám, že všude na světě se pedagogové řídí svým svědomím a selským rozumem. Také si myslím, že má každý na předškolní vzdělávání vlastní názor, stejně jako mají rodiče různé názory na výchovu, a ráda bych zjistila, zda v České republice něco důležitého neopomíjíme a nemohli bychom dělat lépe, popřípadě zda by se námi neměly inspirovat další země.

Zahrnula jsem do své práce širší škálu českého předškolního vzdělávání – státní mateřskou školu, soukromou mateřskou školu, alternativní Montessori

mateřskou školu a porovnála naše metody, pedagogické postupy a legislativní rámec s předškolním vzděláváním na jihu a severu Evropy.

V teoretické části jsem vysvětlila pojem předškolní vzdělávání a jeho organizaci v České republice a charakterizovala tři kurikulární dokumenty, z nichž evropské země v rámci předškolního vzdělávání vychází, jsou to: Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání v České republice, Kurikulum pro předškolní vzdělávání ve Švédsku (Curriculum for the Preschool - Lpfö 98) a Kurikulum pro primární vzdělávání ve Španělsku (Curriculo de la Educación Infantil).

V praktické části jsem zdokumentovala vlastní praxi ve státní mateřské škole v Bukovici, v soukromé mateřské škole Domeček v Praze, v alternativní soukromé Montessori MŠ Zvoněnka v Náchodě. Navštívila jsem mateřskou školu ve španělské Chulille – Centro De Educación Infantil Y Primaria De Chulilla, a švédskou mateřskou školu Bikupan v Östersundu, porovnála pedagogické postupy, každodenní režim, metody a formy vzdělávání, vybavení mateřských škol a jejich organizaci. Využila jsem metody pozorování, analýzu legislativních dokumentů, a řízeného rozhovoru s učiteli a s rodilými Čechy, kteří zde žijí a mají děti umístěné v tamních mateřských školách.

Cílem mé bakalářské práce bylo porovnání pedagogických postupů v české, švédské a španělské mateřské škole. Díky nabídce práce jsem spojila pobyt v zahraničí s praxí v níže uvedených mateřských školách, přitom jsem využila i možnosti získání přímých zkušeností a informací od českých rodičů, kteří ve jmenovaných zemích žijí a jejichž názory tak přispěly k větší validitě a komplexnosti práce. Toto téma jsem zvolila pro svůj osobní rozvoj, rozhled o pedagogických systémech v jiných zemích, pro rozšíření názorů na výchovu dětí a zlepšení komunikačních schopností s dalšími pedagogickými pracovníky mluvícími cizím jazykem.

Zaměřila jsem se na: 1) obsah kurikulárních dokumentů, 2) pedagogické postupy v mateřských školách, 3) organizaci předškolního vzdělávání v mateřských školách.

2 Vlastní (literární) rešerše

Průcha (2006) uvádí: z hlediska mezinárodní komparace je celá oblast předškolní výchovy a vzdělávání velmi variabilní, a proto je nezbytné postupně objasnit, jakými způsoby různé země Evropy a světa realizují předškolní výchovu pomocí určitých vzdělávacích institucí a jaké cíle a obsahy předepisují tyto země pro předškolní výchovu.

V této kapitole charakterizují kurikulární dokumenty využívané ve třech evropských zemích. Komparaci jejich struktury a obsahů se věnuji v praktické části v kapitole *Komparace kurikulárních dokumentů*. Dále definuji základní pojem preprimární vzdělávání a jeho vymezení a organizaci v evropských zemích.

Pro upřesnění uvádím pro Španělsko tuto informaci:

3. května 2006 vešel komplexně v celém Španělsku v platnost nový školský zákon *Ley Orgánica 2/2006 de 3 de mayo, de Educación* (LOE), který vydává pod záštitou španělského krále Ministerstvo školství, kultury a sportu (*Ministerio de Educación, Cultura y Deporte*), který je jednotný pro všechny autonomní oblasti. Jmenovaný kurikulární dokument pro Španělsko se týká autonomní oblasti Valencie, kde jsem navštívila mateřskou školu.

V následující tabulce uvádím názvy kurikulárních dokumentů pro dané země, se kterými budu pracovat.

Tab. 1 – Využívané kurikulární dokumenty v dané zemi

NÁZEV STÁTU	VYUŽÍVANÝ KURIKULÁRNÍ DOKUMENT
Česká republika	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
Španělsko	DECRETO 37/2008, de 28 de marzo, del Consell, por el que se establecen los contenidos educativos, del primer ciclo de la Educación Infantil en la Comunitat Valenciana. [2008/3829]
Švédsko	Lpfö 98 – Curriculum for the Preschool

2.1 Metodika práce

V rámci této práce se zabývám komparativní analýzou, čímž lze bakalářskou práci řadit do obsahového rámce komparativní pedagogiky. Proto definuji pojem srovnávací pedagogika, komparativní analýza a zaměřím se na shromáždění a zpracování dat.

2.1.1 Srovnávací pedagogika

M. Váňová (1998, s. 9) definuje pojem následovně: *„Srovnávací pedagogika je dnes většinou vnímána jako jedna z pedagogických věd, a je to věda multidisciplinární, která ze synchronního, nebo diachronního pohledu zkoumá pedagogické jevy a fakta v jejich politických, sociálně ekonomických a kulturních souvislostech a porovnává jejich shody a rozdíly ve dvou nebo několika zemích, oblastech, kontinentech nebo celosvětově. Přitom usiluje především o lepší pochopení jedinečnosti každého pedagogického jevu v jeho vlastním vzdělávacím systému i nalezení platného zobecnění s cílem zlepšit vzdělání.“* Zároveň je podle Váňové (1998) srovnávací pedagogika poměrně mladou disciplínou, která se neustále vyvíjí a nemá dosud své přesné, všeobecně uznávané vymezení. Z hlediska metodologického, ale i studijně praktického, je však třeba z nějaké, alespoň pracovní definice vyjít.

Walterová (2014) vysvětluje pojem srovnávací pedagogika následovně: Srovnávací pedagogika je v současnosti chápána jako významný multidisciplinární obor s rozsáhlým polem, srovnávající vzdělávací systémy a procesy, jejich determinanty a efekty v sociálním kontextu na různých úrovních, včetně úrovně globální.

Průcha (2006) uvádí: Na rozdíl od české situace, kde je srovnávací pedagogika spíše v útlumu, v zahraničí se tato součást vědy rozvíjí velmi intenzivně. Příčinou tohoto rozvoje jsou nejen teoretické zájmy vědců, ale také praktické důvody. Průcha (2009) na toto téma dále vysvětluje: Je zcela evidentní, že vůbec nejširší skupinu uživatelů informací produkovaných v mezinárodní komparaci vzdělávacích systémů představují ti, kteří jsou přímo s určitým vzdělávacím systémem spjati, tedy učitelé a manažeři ve školách a jiných vzdělávacích zařízeních, výzkumní pracovníci ve sféře školství aj. Tito profesionálové se mnohdy zajímají o to, jak fungují školy v různých

zemích, např. v souvislosti se stážením v zahraničí nebo v rámci spolupráce se zahraniční školou apod. Avšak systematické a objektivní poznatky o vzdělávacích systémech v zahraničí mohou získávat jen ze srovnávací pedagogiky.

2.1.2 Komparativní analýza

Komparativní neboli srovnávací analýza je jednou z hlavních a nejdůležitějších metod ve společenských vědách. Při použití této metody dochází ke srovnání dvou, popřípadě více jevů, mezi kterými hledá badatel shody a odlišnosti.

V obecné rovině vyjadřuje pojem analýza rozložení celku na elementární částice, sloužící lepšímu pochopení dané problematice. Konkrétně pro komparativní analýzu je typické zmapování předem určených jevů a následné porovnávání se snahou o vyvození závěrů vedoucích k možnosti zisku inspirace a zlepšení původního stavu.

Cílem komparativní analýzy bývá identifikace podstatných porovnávaných proměnných, určení jejich souvislostí odlišností a hledání možných příčin a vysvětlení těchto shod, či naopak rozporů (Průcha, 2009).

2.1.3 Shromáždění a zpracování dat

2.1.3.1 Primární a sekundární zdroje

Vlček a Janík (2010) charakterizují primární zdroje jako zdroje velmi blízké popisované události nebo tématu. Analýza těchto zdrojů se pak nazývá *primární analýza*.

V předkládaném textu budeme za primární analýzu považovat komparaci. Základními zdroji pro komparaci budou v této práci kurikulární dokumenty.

Vlček a Janík (2010) následně hovoří o sekundárních zdrojích: Sekundární zdroje dat jsou zprávy nejméně jeden krok vzdálené od popisované věci. Mohou se přitom opírat o primární nebo jiné sekundární zdroje. Sekundární zdroje podávají přehlednou informaci o svém předmětu anebo mohou obsahovat analytická či syntetická tvrzení. Analýza těchto zdrojů se nazývá *analýza sekundární*.

Sekundárními zdroji budou v tomto případě legislativní zákony, vyhlášky a jiné dokumenty, odborné články, internetové zdroje a odborná literatura. Informace týkající se vzdělávání ve Španělsku jsou k dispozici na oficiálních webových stránkách Ministerstva školství, kultury a sportu: www.mecd.gob.es, kde se dají dohledat odkazy na legislativní dokumenty. Co se týče preprimárního vzdělávání, jsou důležitá data v sekci Educación Infantil. Vedle základních informací týkajících se vzdělávání ve Španělsku, jsou veškeré důležité informace o předškolním vzdělávání v autonomní oblasti Valencie k nalezení na www.docv.gva.es, odkud jsem čerpala klíčové informace.

2.1.3.2 Využívané metody analýzy

Analýza kurikulárních dokumentů je tzv. *analýza hlavní*. Průcha (1999) odkazuje na to, že při provádění komparativních analýz je nezbytný komplexní přístup, kde není dostačující srovnávat jen kvantitativní data charakterizující určité jevy edukační reality, aniž bychom provedli kvalitativní rozbor srovnávaných jevů, ale je třeba vycházet i z analýz pomocných.

V analýzách jsou tedy využívány metody kvalitativní a kvantitativní, což uvádí Maňák a Švec (2005). Podle Průchy, Walterové, Mareše (2009) se kvalitativní výzkum vyznačuje charakteristickými znaky, jako je možnost získat detailní a komplexní informace o studovaném jevu, induktivní postup, má pravděpodobnostní povahu, analýza dat je hledání sémantických vztahů a spojování kategorií do logických celků.

2.2 Charakteristika kurikulárních dokumentů

2.2.1 Kurikulární dokument pro Českou republiku

V souladu s novými principy kurikulární politiky, zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotvenými ve školském zákoně o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. V oblasti předškolního vzdělávání hovoříme o Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV).

2.2.1.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Struktura dokumentu a jeho obsah

Dokument obsahuje 43 stran souvislého textu i členění do bodů. Je rozdělen do 12 částí:

1. Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů
2. Předškolní vzdělávání v systému vzdělávání a jeho organizace
3. Pojetí a cíle předškolního vzdělávání
4. Vzdělávací obsah v RVP PV
5. Vzdělávací oblasti
6. Vzdělávací obsah ve školním vzdělávacím programu
7. Podmínky předškolního vzdělávání
8. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných
9. Autoevaluace mateřské školy a hodnocení dětí
10. Zásady pro zpracování školního vzdělávacího programu
11. Kritéria souladu rámcového a školního vzdělávacího programu
12. Povinnosti předškolního pedagoga

Platnost RVP PV

RVP PV určuje společný rámec, který je otevřený pro školu, učitele i pro děti, stanovuje elementární vzdělanostní základ, vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku a jako takový představuje zásadní východisko pro tvorbu školních vzdělávacích programů i jejich uskutečňování. Pravidla, která RVP PV uvádí, jsou závazná pro předškolní vzdělávání. Součástí RVP PV jsou:

1) Rámcové cíle

Rámcové cíle (záměry) obecně vyjadřují základní orientaci předškolního vzdělávání a stejně tak i každodenní práci pedagoga. Pedagogové by měli cíle chápat tak, že jsou svým způsobem univerzální, přirozené a všudypřítomné a že svým chováním a postoji učitel dítě ovlivňuje za každé situace ve všech třech oblastech. Pokud budou naplňovány, směřuje vzdělávání k utváření základů klíčových kompetencí.

2) Klíčové kompetence

Klíčové kompetence jsou v kurikulárních dokumentech obecně formulovány jako soubory předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince. Jejich osvojování je proces dlouhodobý a složitý a začíná v předškolním vzdělávání.

Jedná se o tyto kompetence:

1. Kompetence k učení
2. Kompetence k řešení problémů
3. Komunikativní kompetence
4. Sociální a personální kompetence
5. Činnostní a občanské kompetence

3) Vzdělávací oblasti

Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou zpracovány tak, aby byly pro pedagoga srozumitelné a aby s jejich obsahem mohl dále pracovat. Hovoříme o těchto oblastech:

Každá oblast zahrnuje tyto vzájemně propojené kategorie:

1. Dílčí cíle (záměry) – Dílčí cíle vyjadřují, co by měl pedagog v průběhu předškolního vzdělávání sledovat, co by měl u dítěte podporovat.
2. Vzdělávací nabídku - Vzdělávací nabídka představuje soubor praktických i intelektových činností k naplňování cílů a k dosahování výstupů.
3. Očekávané výstupy (předpokládané výsledky) - Očekávané výstupy jsou dílčí výstupy vzdělávání¹, které je možno obecně považovat v této úrovni vzdělávání za dosažitelné.

2.2.2 Kurikulární dokument pro Španělsko

Ještě před vydáním posledního školského zákona měl kurikulární dokument tuto podobu:

Curricular Base – Základní kurikulum – vytvořeno ve spolupráci s Ministerstvem školství, kultury a sportu. Jednalo se o velmi obecný národní kurikulární dokument pro všechny mateřské školy, charakteru otevřeného a flexibilního. Nebyly zde formulovány didaktické cíle, ani cíle pro jednotlivé cykly.

Proyecto curricular del centro - Projektované kurikulum instituce - vytváří jej pedagogický sbor dané instituce nebo oficiálního sdružení škol. Vychází z hlavních cílů a obsahu vzdělávání. Cílem tohoto kurikula je zajistit a garantovat vhodné postupy ve vzdělávání.

Programación Didáctica – Má stejný charakter jako naše ŠVP a vytváří jej pedagogický personál dané mateřské školy.

Programación de aula – Třídní vzdělávací program - vytváří učitel dané třídy.

2.2.2.1 DECRETO 37/2008, de 28 de marzo, del Consell, por el que se establecen los contenidos educativos, del primer ciclo de la Educación Infantil en la Comunitat Valenciana. [2008/3829]

¹ Pro výstupy v rámci oblastí se v praxi vžil pojem „díleční kompetence“; není to výraz přesný, ale pracovníě je možno jej užívat jako synonymum pro „díleční (oblastní) výstupy“.

Struktura dokumentu a jeho obsah

Dokument má patnáct stran formátu A4. Vzhledem k autonomní oblasti, kde se užívá dvou úředních jazyků (prvním úředním jazykem je katalánština - valencijština, španělština má postavení druhého úředního jazyka), je text rozdělený do dvou odstavců.

Struktura dokumentu je členěna do tří hlavních oblastí:

První část – úvod do legislativy a struktury dokumentu

Druhá část – druhá část je rozdělena na 12 částí – *Artículos*, neboli články. Každý článek je dále rozdělen do několika podoblastí vzhledem k tematickému celku. *Artículos* podávají informace, které představují pokyny pro vývoj vzdělávacího obsahu. Jsou definovány pro oba cykly předškolního vzdělávání.

Jedná se o tyto body:

1. Účel a rozsah
2. Komponenty kurikula
3. Zásady pro přípravu vzdělávacích plánů
4. Metodologické pokyny
5. Autonomie center
6. Prostředky podpory pro přípravu kurikula
7. Časový plán
8. Účast rodin

Třetí část – *Anexo*, neboli dodatek královského nařízení Real decreto 1630/2006, z 29. 12., tvoří zmiňované *Curriculo de la Educación Infantil*.

Jeho obsah definuje Obecné cíle předškolního vzdělávání - *Áreas de Educación Infantil* a struktura se dělí do tří částí, podle názvů obecných cílů.

Součástí třetí části jsou i Metodologické principy, těch popisuje podrobně tato kapitola celkem 8:

1. Globalizační hledisko, významové učení
2. Pozornost věnovaná rozdílnostem
3. Hra jako hlavní vzdělávací prostředek
4. Činnost dětí, pozorování, experimentování
5. Uspořádání prostředí/místnosti: rámec výchovné práce
6. Prostory a materiály: opora pro činnost, interakci a komunikaci

7. Čas v předškolní výchově
8. Předškolní výchova, sdílená činnost

Na konci dokument zahrnuje Kritéria evaluace - *Criteria de evaluaci3n*.

2.2.3 Kurikulární dokument pro Švédsko

Od roku 1998 mají předškolní zařízení vlastní národní kurikulum – *Curriculum for Preschool Lpf3 98*, které je p3ímou součástí školského zákona. Totožně jako národní kurikulum pro základní vzdělávání má formu všeobecně závazného vládního dokumentu, nahrazuje dosavadní směrnice, které měly charakter doporučení a je velmi rámcové. Stanovuje obecné cíle a orientaci mateřských škol, ale nestanovuje, jak má být těchto cílů dosaženo, uvádí hlavní cíle vzdělávání, úkoly, které má mateřská škola plnit, požadavky na práci pedagogů a jejich odpovědnost. Problém vlastního vzdělávacího obsahu neřeší, stručně charakterizuje pouze očekávané výstupy. Je příkladem kurikula, jehož východiska i zásady se v mnohém shodují s těmi, na nichž je postaven náš Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.

Velmi důležitou částí kurikula je seznámení se základními demokratickými hodnotami, které musí pronikat do práce s dětmi v MŠ a základní škole. Zahrnuje úctu k ostatním, solidaritu, rovnost pohlaví a toleranci. Kurikulum je založeno na předpokladu, že dítě je kompetentní ve snaze porozumět světu okolo něj a princip vychází z předpokladu, že výchova a vzdělávání probíhá současně. Úkolem MŠ je pomoci vytvořit první poznatky o světě a položit základ pro celoživotní vzdělávání. Předškolní vzdělávání by mělo zaujmout všechny děti, mělo by být realizováno s humorem a jistotou. Vhodná péče je předpokladem pro vývoj a učení dítěte.

2.2.3.1 Lpf3 98 – Curriculum for the Preschool

Struktura dokumentu a jeho obsah

Dokument má šestnáct stran formátu A4 a je dostupný v anglickém jazyce, i přesto, že je zde úředním jazykem švédština. Předpokládám, že je zohledněn vysoký

počet imigrantů, jejichž počet každým rokem narůstá. Tuto informaci však nemám podloženou žádným oficiálním zdrojem, vycházím pouze z vlastní úvahy. Švédské obyvatelstvo je totiž známé tím, jak tolerantně přistupuje k menšinám a jak se snaží o jejich začlenění do společnosti.

Struktura dokumentu je členěna do dvou hlavních částí:

První část – *Fundamental values and tasks of the preschool* – Základní hodnoty a úkoly předškolního vzdělávání

Druhá část – *Goals and guidelines* – Cíle a směrnice

Druhá část je dále dělena do 7 oblastí:

1. *Norms and Values* – Normy a hodnoty
2. *Development and Learning* – Vývoj a učení
3. *Influence of the Child* – Vliv na dítě
4. *Preschool and Home* – Předškolní vzdělávání a rodina
5. *Cooperation between the preschool class, the school and the leisure-time centre* – Spolupráce s předškolní třídou, základní školou a centrem volného času
6. *Follow-up, Evaluation and Development* – Pokračování, evaluace a vývoj
7. *Responsibility of the Head of the Preschool* – Odpovědnost vedení mateřské školy

Fundamental values and tasks of the preschool

První část dokumentu *Fundamental values and tasks of the preschool* - Základní hodnoty a úkoly předškolního vzdělávání je popsána na pěti stranách a zahrnuje následující podkapitoly:

1. *Fundamental values* – Základní hodnoty
2. *Understanding and compassion for others* – Porozumění a slitování pro ostatní
3. *Objectivity and comprehensiveness* – Cíle a obsahy
4. *The tasks of the preschool* – Úkoly předškolního vzdělávání.

Goals and guidelines

Druhá část *Goals and guidelines* – Cíle a směrnice je osm stran dlouhá, je zpracována jiným způsobem, než v RVP PV. Zaměřuje se totiž převážně na mateřskou školu a její pracovní tým. Každá jmenovaná podkapitola je rozdělena do tří částí, které jsou podrobně rozepsány do bodů.

2.3 Preprimární vzdělávání

2.3.1 Definice preprimárního vzdělávání

Dosud u nás málo obvyklý termín preprimární vzdělávání odpovídá tradičnímu českému označení předškolní výchova, která zahrnuje různé druhy vzdělávacích programů určených pro děti předškolního věku, realizovaných typicky v mateřských školách (Průcha, 2012).

„Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání.“ (Sbírka zákonů 2006, s. 4840).

Mezinárodní normy pro klasifikaci vzdělávání (1999) definují pojem preprimární vzdělávání takto: Preprimární vzdělávání představuje počáteční stupeň organizované výuky, je určeno především k tomu, aby děti raného věku uvádělo do prostředí školního typu. Aby mohl být program považován za preprimární vzdělávání, musí probíhat ve škole nebo v jiném zařízení mimo rodinu.

2.3.2 Preprimární vzdělávání v České republice

2.3.2.1 Organizace předškolního vzdělávání

RVP PV (2004) hovoří takto: Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti (sedmi)² let. Přednostně jsou přijímány děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky.

Mateřská škola se organizačně dělí na třídy, kde je možno zařazovat děti stejného či různého věku a vytvářet tak třídy homogenní, heterogenní, popřípadě třídy integrované.

² Nový školský zákon umožňuje odložit povinnou školní docházku nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku. (RVP PV, 2004)

2.3.2.2 Podmínky předškolního vzdělávání

Základní podmínky, které je třeba při předškolním vzdělávání dětí dodržovat, jsou legislativně vymezeny příslušnými právními normami.

Aktuální znění těchto zákonů, vyhlášek a nařízení vlády je dostupné na oficiální webové stránce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

V rámci podmínek předškolního vzdělávání v České republice se jedná o:

- *Školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*
- *Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví (a příslušné prováděcí předpisy)*
- *Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání*
- *Vyhláška č. 147/2011 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a o vzdělávání dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných*
- *Vyhláška (Metodický pokyn) o bezpečnosti a ochraně zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*
- *Vyhláška č. 116/2011 Sb., o poskytování preventivních a poradenských služeb ve školství a typech školských poradenských zařízení*
- *Vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování*
- *Vyhláška č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních*
- *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, konkrétně Vyhláška o odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků*
- *Nářízení vlády, kterým se stanoví míra vyučovací činnosti a pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků ve školách a školských zařízeních*
- *Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků*
- *Vyhláška č. 16/2005 Sb., o organizaci školního roku, popř. další související předpisy.*

2.3.3 Preprimární vzdělávání ve Španělsku

2.3.3.1 Školský vzdělávací systém

V současné době neexistuje jeden centrální oficiální kurikulární dokument pro španělské předškolní vzdělávání. Místo tohoto dokumentu, na základě posledního školského zákona, vydává každá autonomní oblast své normativy, ve kterých je definován obsah základního kurikula pro předškolní vzdělávání a pokyny pro tvorbu kurikula. Vzdělávací instituce dané autonomní oblasti, na základě těchto normativů a pokynů, vytvářejí konkrétní vzdělávací plány – na úrovni českého ŠVP (*Programación Didáctica* v Chulille).

V autonomní oblasti Valencie hovoříme o těchto normativech:

- *Ley Orgánica 2/2006 de 3 de mayo, de Educación* – Nový školský zákon
- *Real decreto 1630/06, de 29 de diciembre, por el que se establecen las enseñanzas mínimas del segundo ciclo de Educación Infantil* – Královský dekret z 29. prosince, který stanoví minimální vědomosti pro druhý cyklus předškolního vzdělávání.
- *Real Decreto 806/2006, de 30 de junio, por el que se establece el calendario de aplicación de la nueva ordenación del sistema educativo, quedará sin efecto el contenido* – Královský dekret z 30. června, který stanoví přehled aplikací nového uspořádání vzdělávacího systému dosud stávajícího bez účinných obsahů
- *Decreto 19/1992, de 17 de febrero, del Consell, por el que se establece el currículo de la Educación Infantil en la Comunitat Valenciana* – Dekret ze 17. února stanoven pro předškolní vzdělávání v autonomní oblasti Valencie

2.3.3.2 Vymezení předškolního vzdělávání

Jmenovaný školský zákon vymezuje předškolní vzdělávání takto: Předškolní vzdělávání představuje etapu vzdělávání, která má na starosti děti od narození do šestého roku věku.

Cíle a organizace této etapy vzdělávání vycházejí z první Kapitoly I, Titulu I školského zákona (*Ley Orgánica 2/2006 de 3 de mayo, de Educación*):

Předškolní vzdělávání je charakteru dobrovolného, školské orgány postupně zajistí existenci míst ve školách v prvním cyklu této etapy, aby bylo vyhověno

žádosti rodin; za tímto účelem budou vytvořeny mateřské školy a budou determinovány podmínky, za nichž bude možné uzavřít dohody s místními společnostmi, ostatními správními organizacemi a soukromými neziskovými subjekty.

Druhý cyklus předškolního vzdělávání je zdarma; rodiny se budou moci podílet na financování prvního cyklu podle jejich finančních možností.

Pedagogické principy a organizace předškolního vzdělávání

Předškolní vzdělávání zahrnuje období od narození do 6 let věku dítěte. Dělí se na dva cykly:

První cyklus - od narození do 3. roku věku dítěte

Druhý cyklus – od 3 do 6 let

Oba typy vzdělávání jsou realizovány ve vzdělávacích institucích a vzdělávání je zaměřeno na emocionální rozvoj, rozvoj pohybu a tělesných návyků, na rozvoj komunikace a jazyka, na základní pravidla soužití a sociálních vztahů, tak jako na objevování fyzických a sociálních charakteristik prostředí, ve kterém děti žijí. Navíc se předpokládá, že si děti vytvoří pozitivní a vyvážený obrázek sebe sama a získají osobní autonomii.

Školské orgány podporují první přístup k učení se cizímu jazyku již v druhém cyklu předškolního vzdělávání. Podporují také první přístupy ke čtení a psaní, tak jako získávání zkušeností s prvotním rozvojem základních matematických představ, s informačními technologiemi a komunikací a s vizuálním a hudebním vyjadřováním.

2.3.3.3 Legislativní rámec předškolního vzdělávání

Pro každou autonomní oblast se vydává zákon, který vychází z hlavního školského zákona a je specifikován přímo pro danou autonomní oblast. Hlavní cíle vycházejí z LOE. Vedle zákonů jsou vydávána:

Decretos – Nařízení

Real decretos - Královská nařízení

Orden – Příkazy

- Královským nařízením z 29. prosince 2006, které ustanovuje minimální vědomosti pro druhý stupeň předškolního vzdělávání ve Španělsku je *REAL DECRETO 1630/06, de 29 de diciembre, por el que se establecen las enseñanzas minimas del 2º ciclo de Educación Infantil.*

- Dekretem, který ustanovuje organizaci a vzdělání odpovídající předškolnímu vzdělávání

ve Valencii je *DECRETO 37/2008, de 28 de marzo, del Consell, por el que se establecen los contenidos educativos, del primer ciclo de la Educación Infantil en la Comunitat Valenciana. [2008/3829]*

- Dekretem, který se zabývá vzděláváním dětí se specifickými potřebami je *DECRETO 328/10, de 13 de julio, por el que se aprueba el Reglamento Orgánico de las escuelas infantiles de segundo grado, de los colegios de educación primaria, de los colegios de educación infantil y primaria, y de los centros públicos específicos de educación especial.*

2.3.4 Preprimární vzdělávání ve Švédsku

2.3.4.1 Vymezení předškolního vzdělávání

The Education Act (2010:800), vymezuje předškolní vzdělávání takto: Předškolní vzdělávání je etapa vzdělávání v rozmezí od jednoho do šesti let věku dítěte. Zákon definuje formy péče o nejmladší generaci, a jak má být realizována. Současně nařizuje místním úřadům zajistit péči o děti od 1 do 12 let v souladu s požadavky a potřebami rodičů. Tato povinnost také zahrnuje povinnost zajistit péči o děti bez ohledu na to, jak jsou rodiče zaměstnání. Děti se speciálními potřebami jsou vždy umístěny do MŠ nebo CMA.

Zákon dále specifikuje požadavky vzhledem ke kvalitě péče. Zaměstnanci by měli být dobře připraveni a mít dostatek praktických zkušeností, tak aby mohli uspokojit potřeby dětí, péči o ně a podporovat děti pedagogickými aktivitami. Stát kontroluje plnění centrálně stanovených rámcových cílů pro předškolní vzdělávání a místní úřady jsou zodpovědné za provedení a realizaci předškolní péče.

3 Komparace

Cíl práce: Hlavním cílem práce je porovnání pedagogických postupů v České republice, Švédsku a Španělsku, analýza a komparace kurikulárních dokumentů, o které se předškolní vzdělávání daných zemí opírá. Zaměřuji pozornost na informace ukotvené v legislativním rámci a vhodné k následné komparaci vycházející z pozorování a řízených rozhovorů.

Zvolená metodologie: Na základě analýzy dokumentů, jejichž charakteristiku uvádím v teoretické části, pozorování a řízených rozhovorů jsem vybrala aspekty, jež shledávám důležitými pro moji budoucí praxi a celkové zhodnocení, a ty jsem navzájem porovnála.

Celá kapitola je dělena na dvě části – 1) Komparace kurikulárních dokumentů na základě jejich analýzy, 2) Komparace pedagogických systémů na základě pozorování a řízených rozhovorů.

3.1 Komparace kurikulárních dokumentů

Pracuji s originálními verzemi obou cizojazyčných kurikulárních dokumentů a v některých případech není snadné najít v překladu vhodný český ekvivalent pro mnoho pojmů a frází. Nedisponuji ještě tak širokou slovní zásobou v oblasti odborných textů pedagogické terminologie, proto je možné, že se zde objeví věty ne zcela korektní české větné skladbě.

Vzhledem k rozsáhlým názvům kurikulárních dokumentů uvádím následující zkratky:

RVP PV = Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání - Česká republika

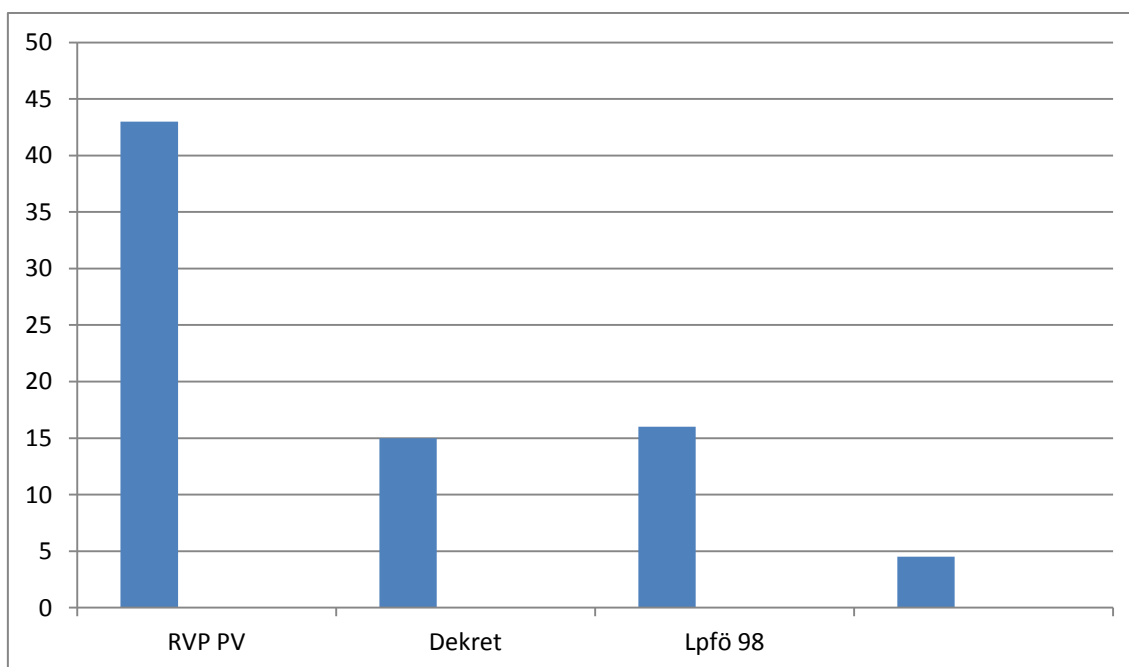
Dekret = DECRETO 37/2008, de 28 de marzo, del Consell, por el que se establecen los contenidos educativos, del primer ciclo de la Educación Infantil en la Comunitat Valenciana. [2008/3829] – Španělsko

Lpfö 98 = Curriculum for the Preschool – Švédsko

3.1.1 Komparace počtu stran kurikulárních dokumentů

Tab. 2 - Komparace rozsahu kurikulárních dokumentů

NÁZEV DOKUMENTU	POČET STRAN
RVP PV	43
Dekret	15
Lpfö 98	16

Graf č. 1 – Rozsah dokumentů

3.1.2 Komparace cílů předškolního vzdělávání

Tab. 3 – Cíle předškolního vzdělávání

DOKUMENT	CÍLE PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ
RVP PV	Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání Osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí
Dekret	Pochopit vlastní tělo a tělo ostatních, učit se respektovat rozdíly Všímat si, sledovat a projevit zájem o prostředí rodiny, přírody a spol. Získat schopnost být samostatný při obvyklých činnostech Rozvíjet citové schopnosti Rozvíjet komunikační schopnosti v různých formách vyjadřování Rozvíjet schopnosti v oblasti logicko-matematické, čtení, psaní a pohybu
Lpfö 98	Jsou specifikovány Cíle kurikula: Společenské hodnoty a cíle Podpora vývoje a učení Spolupráce školy s rodiči Spolupráce s přípravnými třídami, základní školou a CMA

V Dekretu jsou cíle nazvané *Objetivos generales* – Obecné cíle, vymezuje je LOE.

V Lpfö 98 je název kapitoly *Goals and guidelines* – Cíle a směrnice, které jsou rozděleny na tři části:

1. *The preschool should strive to ensure that each child* – Mateřská škola má usilovat o to, aby byly u dítěte rozvíjeny...
2. *Preschool teachers are responsible* – Všichni, kdo pracují v mateřské škole, mají...
3. *The work team should* – Pracovní tým má ...

Cíle přitom specifikují orientaci práce mateřské školy a stanovují, o co má škola usilovat, směrnice určují povinnosti všech, kdo v mateřské škole pracují a odpovědnost pracovního týmu za směřování k těmto cílům.

Pojem cíl je také zmíněn v části Hlavní cíle kurikula:

1. Společenské hodnoty a cíle
2. Podpora vývoje a učení
3. Spolupráce školy s rodiči
4. Spolupráce s přípravnými třídami, základní školou a CMA

3.1.3 Komparace pojmu předškolní vzdělávání

Tab. 4 - Věkové vymezení předškolního vzdělávání

DOKUMENT	VĚKOVÉ VYMEZENÍ
RVP PV	3 – 6 let
Dekret	0 – 6 let
Lpfö 98	1 – 6 let

V České republice předškolní vzdělávání začíná zpravidla třetím rokem a končí rokem šestým.

Ve Španělsku je předškolní vzdělávání bráno již od narození dítěte do jeho šesti let. Toho období je rozděleno na dva cykly: První cyklus – 0 – 3 roky dítěte. Druhý cyklus navazuje na první, 3 – 6 let dítěte. V podstatě se tedy dá druhý cyklus připodobnit českému předškolnímu vzdělávání.

Ve Švédsku začíná předškolní vzdělávání již v jednom roce a končí šestým rokem dítěte.

3.1.4 Komparace vzdělávacích oblastí

Tab. 5 – Vzdělávací oblasti

DOKUMENT	VZDĚLÁVACÍ OBLASTI
RVP PV	Dítě a jeho tělo Dítě a jeho psychika Dítě a ten druhý Dítě a společnost Dítě a svět
Dekret	Sebepoznání a osobní autonomie Poznávání prostředí, fyzického, přírodního, sociálního a kulturního Jazyky: komunikace a reprezentace
Lpfö 98	Není specifikováno

RVP PV se dělí do 5 jmenovaných vzdělávacích oblastí.

Dekret se dělí do 3 oblastí = *Áreas de Educación Infantil*:

Těmito vzdělávacími oblastmi se rozumí určité oblasti činností vnímané jako prostor pro rozvoj poznání všeho druhu, které přispívá k rozvoji a učení a které umožní přiblížit se k obecnému poznání světa. Každá tato oblast podává podrobné informace a detailní popis toho, na co je zaměřena ve vztahu ke vzdělávání dětí. Dále jsou ke každé oblasti uvedeny její hlavní cíle (*objetivos*) a obsahy (*contenidos*). *Contenidos* jsou děleny na bloky dílčích témat a jsou zaměřeny zvláště na první cyklus a zvláště na druhý cyklus předškolního vzdělávání. Popis toho, co se má v dětech při vzdělávání rozvíjet, je na této úrovni členění velmi rozsáhlý.

Obsah jednotlivých oblastí v tematických blocích je následující:

1. *El conocimiento de sí mismo y la autonomía personal* - Sebepoznání a osobní autonomie:

- Identita osobnosti a těla
- Každodenní život, autonomie a hra

2. *Conocimiento del medio físico, natural, social y cultural* - Poznávání prostředí, fyzického, přírodního, sociálního a kulturního:

- Svět kolem nás – zahrnuje podoblasti: předměty, činnosti a vztahy; základní prvky a vztahy; matematická představivost

- Sblížení s přírodou

- Společenský a kulturní život

3. *Los lenguajes: Comunicación y representación* - Jazyky: komunikace a reprezentace – obsah této oblasti je členěn do tří bloků:

- Řeč těla

- Verbální jazyk (poslouchat, mluvit, konverzovat; přiblížení se k psanému jazyku)

- Umělecké vyjadřování (hudební a výtvarné; audiovizuální prostředí, prostředí informačních a komunikačních technologií)

Lpfö 98 neuvádí žádné rozdělení vzdělávacích oblastí.

3.1.5 Komparace více komponentů

V následujících tabulkách uvádím komparaci různých zkoumaných aspektů a zjišťuji, zda je kurikulární dokument obsahuje nebo v něm naopak nejsou vůbec specifikovány. Pokud je tento bod definován, uvádím ho pod názvem, pod nímž ho v dokumentu nalezneme, a blíže ho specifikuji.

Tab. 6 – Evaluace

DOKUMENT	EVALUACE
RVP PV	<i>Autoevaluace mateřské školy</i> - Dokument udává 5 oblastí, které by měly mateřské školy zohlednit v rámci komplexní evaluace.
Dekret	<i>Criterio de evaluación</i> - Evaluace by měla zvažovat rozvoj schopností a dosahování cílů, uvedených v tomto dokumentu s ohledem na možnosti každého dítěte. Stanovená evaluační kritéria se budou týkat všech výchovných etap, a ty si zkonkretizuje každý pedagogický personál. Dále popisuje kritéria pro hodnocení procesu učení.
Lpfö 98	<i>Follow-up, evaluation and development</i> - Dokument na necelých dvou stranách A4 v bodech uvádí, čím se má ohledně evaluace řídit pedagogický personál.

Tab. 7 – Časová dotace

DOKUMENT	ČASOVÁ DOTACE
RVP PV	Není specifikováno
Dekret	25 hodin = 5 hod/den Mateřské školy fungují dvěma způsoby: od 9 h do 14 h, kdy není zohledněn odpočinek dětí, nebo od 9 h do 12 a od 15 h do 17 h.
Lpfö 98	Není specifikováno

Tab. 8 – Spolupráce s rodinou

DOKUMENT	SPOLUPRÁCE S RODINOU
RVP PV	<i>Spoluúčast rodičů</i> - je zde specifikováno 6 podmínek, jež jsou zapotřebí pro fungování spolupráce rodiny a mateřské školy
Dekret	Není specifikováno*
Lpřo 98	<i>Preschool and Home</i> - Rodiče nebo opatrovník odpovídají za výchovu a rozvoj svého dítěte. Mateřská škola má rodinu doplňovat vytvářením co nejlepších předpokladů pro zajištění toho, aby rozvoj každého dítěte byl bohatý a pestrý. Práce mateřské školy s dětmi má proto probíhat v úzké a důvěrné spolupráci s rodinou. Rodiče mají mít možnost se v rámci národních cílů zapojovat a ovlivňovat aktivity mateřské školy. Nezbytným předpokladem pro to, aby děti a rodiče mohli uplatňovat svůj vliv, je, aby cíle a obsah práce mateřské školy byly zřetelné. Dále uvádí v bodech, jakým způsobem by měl pedagogický personál jednat s rodinou dítěte.

*Artículos – druhá část dekretu, která není cílem mých komparací, uvádí v kapitole s názvem *Účast rodin* - Pedagogičtí odborníci spolupracují s rodinami v oblasti výchovy a vzdělávání dětí. Vzdělávání v raném dětství by proto mělo být založeno na základě znalosti kontextu rodiny a vytvářet vzájemnou spolupráci, která by měla brát v potaz různorodost rodin v dnešní době.

Tab. 9 – Vzdělávání dětí se speciálními potřebami

DOKUMENT	VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI POTŘEB.
RVP PV	<i>Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných</i> - Tato kapitola se dělí na dvě části: a) vzdělávání dětí se speciálními potřebami, b) vzdělávání dětí mimořádně nadaných. První část se dále dělí podle druhu postižení do 7 podkapitol.
Dekret	Není specifikováno*
Lpř 98	Zmíněno pouze okrajově v první části dokumentu - V systému péče mají významné místo děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Mají právo na umístění v předškolních zařízeních nebo v centrech mimoškolních aktivit (dále CMA), bez ohledu na zaměstnání nebo délku pracovní doby rodičů. Do skupiny dětí se speciálními vzdělávacími potřebami patří jak děti s tělesným, smyslovým či mentálním postižením, tak děti s kombinovanými vadami.

*Vládním nařízením pro Valencii, které se zabývá výhradně předškolním vzděláváním pro předškolní děti se speciálními vzdělávacími potřebami je v této době *DECRETO 328/10, de 13 de julio, por el que se aprueba el Reglamento Orgánico de las escuelas infantiles de segundo grado, de los colegios de educación primaria, de los colegios de educación infantil y primaria, y de los centros públicos específicos de educación especial.*

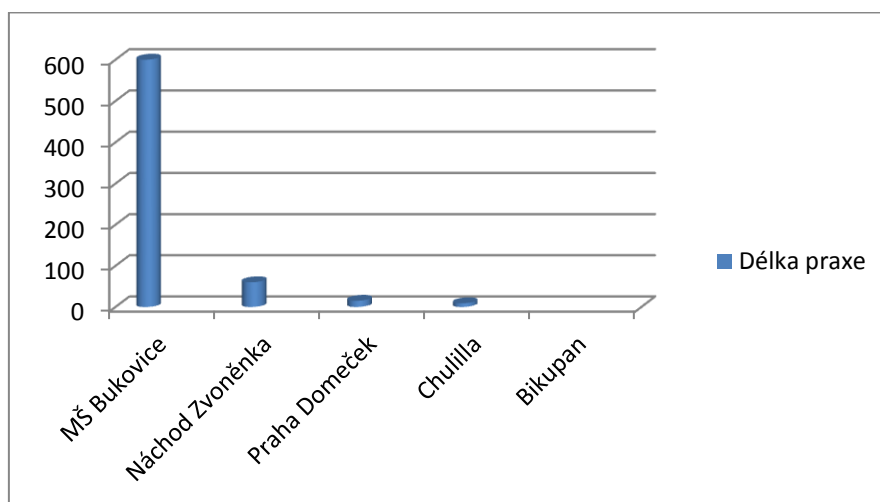
Tab. 10 - Rizika

DOKUMENT	RIZIKA
RVP PV	Součástí kapitoly Vzdělávací oblasti jsou 4 podkapitoly: Dílčí vzdělávací cíle, Vzdělávací nabídka, Očekávané výstupy a Rizika, které ohrožují úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga.
Dekret	Není specifikováno
Lpfö 98	Není specifikováno

Pro komplexní zdokumentování a komparaci vybraných aspektů předškolního vzdělávání je důležité uvést názvy mateřských škol, kde byla praktická část realizována a vymežit její délku počtem dní.

Tab. 11 – Počet dní mé praxe

NÁZEV MŠ, MĚSTA	DÉLKA VLASTNÍ PRAXE
MŠ Bukovice	3 roky – přibližně 600 dní
Praha Domeček	3 měsíce – přibližně 60 dní
Náchod Zvoněnka	3 týdny – přibližně 15 dní
Chulilla	2 týdny – 9 dní
Bikupan Östersund	1 týden – 4 dny

Graf č. 2

3.2 Komparace pedagogických systémů na základě pozorování a řízených rozhovorů

Při pozorování jsem se zaměřila na pedagogické postupy, organizaci předškolního vzdělávání, režim dne a způsob stravování.

Z řízených rozhovorů a internetových zdrojů jsem se dozvěděla informace ohledně financování, délky mateřské dovolené, počtu dětí a pedagogů v mateřských školách aj.

Pro hlubší vhled jsou celé rozhovory v příloze č. 4 a č. 5 na konci práce.

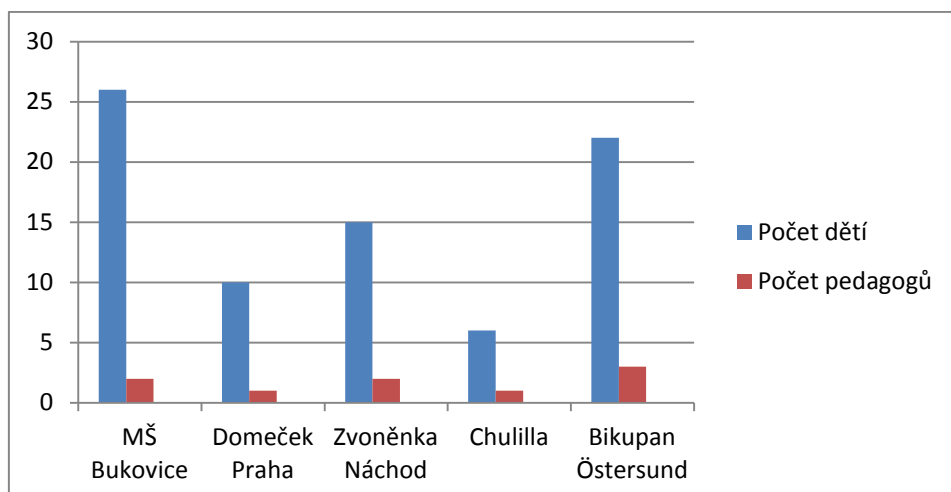
3.2.1 Komparace maximálního počtu dětí v mateřských školách

Na webové stránce <http://www.tydenik-skolstvi.cz> se uvádí, že dalším důležitým faktorem, který ovlivňuje kvalitu předškolního vzdělávání, je personální zajištění výuky, které se měří prostřednictvím indikátoru *Počet dětí na učitele*. V zemích EU připadá jeden učitel v průměru na 13,4 dětí. Nicméně rozdíly mezi zeměmi jsou poměrně velké – hodnoty se pohybují od méně než deseti dětí na učitele (v Chile, Estonsku, na Islandu, Novém Zélandu, ve Slovinsku a Švédsku) až po více než dvacet dětí na učitele (ve Francii, Izraeli, Mexiku a Turecku). Z tohoto pohledu je Česká republika průměrnou zemí – na jednu učitelku připadá 13,9 dětí.

S jakým počtem dětí pracuje jaký počet pedagogů v daných zemích, vidíme na následující Tab. 12 a Grafu č. 3.

Tab. 12 – Komparace počtu dětí a pedagogů v jedné třídě mateřské školy

NÁZEV MATERŠKÉ ŠKOLY	POČET DĚTÍ VE TŘÍDĚ	POČET UČITELŮ
MŠ Bukovice	10, 26	1, 2
Praha Domeček	10	1
Náchod Zvoněnka	15	2
Chulilla	6	1
Bikupan Östersund	13, 16, 19, 22	3, 3, 3, 3

Graf č. 3 – Maximální počet dětí a počet pedagogů v mateřské škole

V předškolní třídě v Bukovici pracuje jedna učitelka s deseti dětmi, mladších dětí je 26 a střídají se u nich 2 učitelky, dopoledne a odpoledne.

V pražské soukromé školce Domeček pracuje jedna učitelka celý den maximálně s 8 dětmi.

V náhodské Montessori MŠ pracují dvě učitelky maximálně s 15 dětmi.

Ve španělské Chulille pracuje 5 h jedna učitelka maximálně se 6 dětmi.

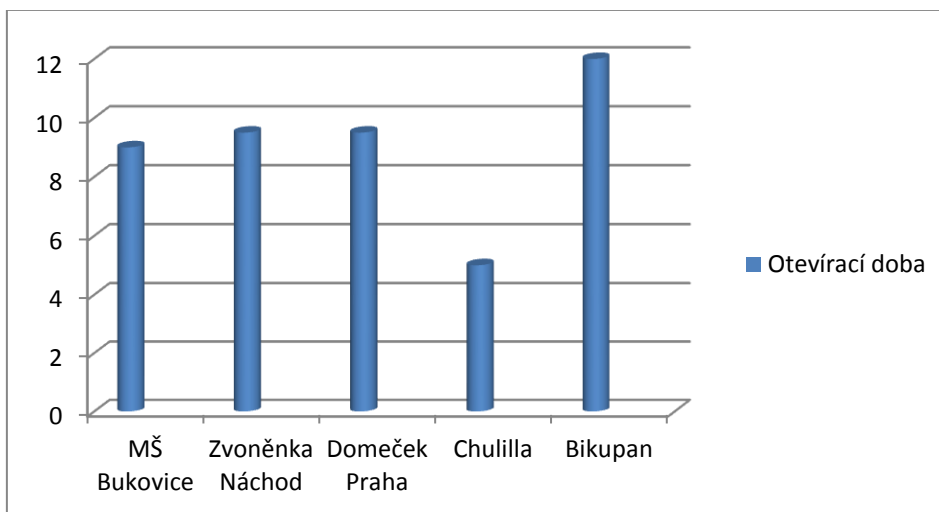
Ve švédském Bikupanu pracují v každé třídě tři učitelé a MŠ je podle počtu dětí rozdělena takto: 1-2 roky: 13 dětí, 2-3 roky: 16 dětí, 3-4 roky: 19 dětí, 4-5 let: 22 dětí

3.2.2 Komparace pracovní doby mateřských škol

Jak široké spektrum pracovní doby nabízí mateřské školy na severu a jihu Evropy, vidíme zde, na tabulce 13 a grafu č. 4.

Tab. 13 – Komparace pracovní doby v mateřské škole

NÁZEV MŠ, MĚSTA	OTEVÍRACÍ DOBA MŠ	PRACOVNÍ DOBA
MŠ Bukovice	6:30-15:30	9 hodin
Praha Domeček	7:30-17:00	9,5 hodin
Náchod Zvoněnka	6:30-16:00	9,5 hodin
Chulilla	9:00-12:00, 15:00-17:00*	5 hodin
Bikupan Östersund	6:00-18:00 (?)	12 hodin

Graf č. 4 – Pracovní doba mateřských škol

V pražské soukromé mateřské škole Domeček po žádosti rodičů prodlužují pracovní dobu o půl hodiny denně, ale stává se to zcela výjimečně.

Ve státní mateřské škole je otevírací doba pevně daná.

Ve španělské mateřské škole Chulilla děti pravidelně odchází ve 12 h na oběd domů a přichází až na 15. hodinu, kdy opět začíná výuka.

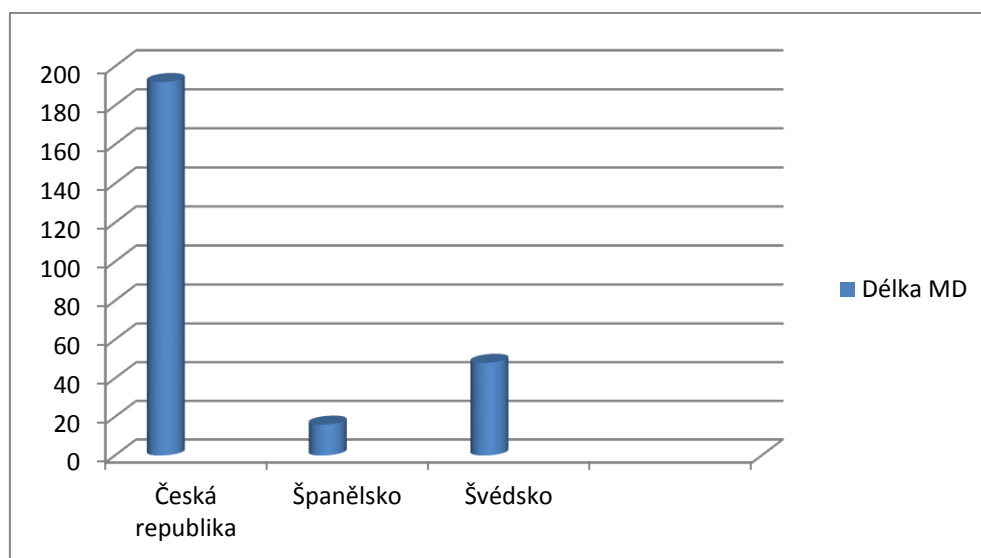
Ve švédské mateřské škole Bikupan v Östersundu mají pevnou otevírací dobu 6:00-18:00, ale s ohledem na rodiče ji někdy prodlužují i déle.

3.2.3 Komparace délky mateřské dovolené

Předpokládám, že s pracovní dobou mateřské školy souvisí nahlížení na pracovní povinnosti rodičů. Pro větší přehlednost uvádím délku mateřské dovolené, která má dozajista velký vliv na umístění dítěte v MŠ. Rozdíly v délce mateřské dovolené vidíme v Tab. 14 a Grafu č. 5.

Tab. 14 – Komparace délky mateřské dovolené

NÁZEV STÁTU	DÉLKA MATEŘSKÉ DOVOLENÉ
Česká republika	28 týdnů + rodičovská dovolená (2 - 4 roky), max. zhruba 192 týdnů
Španělsko	16 týdnů
Švédsko	1 rok – zhruba 48 týdnů

Graf č. 5 – Délka mateřské dovolené

V České republice má žena nárok na mateřskou dovolenou 28 týdnů. Peněžitý příspěvek v mateřství (mateřská) je dávkou nahrazující příjem, která se vyplácí v souvislosti s těhotenstvím, mateřstvím a péčí o novorozence. Vyplácí se od prvního dne nástupu na mateřskou dovolenou, tedy šest až osm týdnů před plánovaným porodem. Kdy přesně v tomto rozmezí na mateřskou dovolenou nastoupí, si každá maminka určuje sama, nejpozději však šest týdnů před porodem. Pokud by

nastoupila později, došlo by ke krácení dávky. Když si žena nemocenské pojištění neplatí, nemá na mateřskou nárok. Sociální systém ji však bez prostředků nenechá. Jestliže žena nesplní zákonné podmínky pro přiznání mateřské, tak dostává ihned po narození dítěte rodičovský příspěvek, který je nižší než mateřská.

Peněžitý příspěvek v mateřství je něco jiného než rodičovský příspěvek. Ten rodič začne pobírat (matka nebo otec) po ukončení výplaty peněžitého příspěvku v mateřství. Rodič se rozhodne, jak bude příspěvek pobírat dlouho. Je mu vyplaceno 220 000,-Kč, a to maximálně do 4 let věku dítěte.

Ve Španělsku je mateřská dovolená pouze 16 týdnů, zhruba 4 měsíce věku dítěte. Možná právě takto krátká doba finanční podpory je důvodem proč až 68% rodin využívá služeb jeslí (= *la guardería*), a to již v prvním roce života dítěte. Tyto instituce jsou převážně soukromé, někdy však mohou rodiče získat stipendium, které jim alespoň částečně uhradí výlohy. Mnoho rodin využívá také služeb chůvy, případně programu au-pair, jichž se často účastní mladí lidé z jiných zemí.

Ve Švédsku je délka finanční podpory na mateřské dovolené 1 rok, zhruba 48 týdnů. Že by zde fungovaly instituce typu jeslí, mi není známo. Mateřské školy přijímají děti od jednoho roku věku.

3.2.4 Komparace povinnosti předškolního vzdělávání

Předškolní vzdělávání je stále ještě v mnoha zemích nepovinné, což příkládám dlouho prosazovanému názoru, že předškolní vzdělávání zahrnuje pouze hraní s dětmi, jak uvádí Průcha (2006). Tato vzdělávací oblast se v minulosti potýkala a stále ještě potýká s nedostatečnou pozorností a oceněním její důležitosti a významu v kontextu celoživotního vzdělávání. Proto v následující Tab. 15 upozorňuji na skutečnost, která je totožná ve všech uváděných zemích.

Tab. 15 – Komparace povinného a nepovinného předškolního vzdělávání

NÁZEV STÁTU	POVINNOST PŘEDŠKOLNÍHO VZD.
Česká republika	Nepovinné
Španělsko	Nepovinné
Švédsko	Nepovinné

V České republice nikdy nebylo a není povinné předškolní vzdělávání. Podle webových stránek www.idnes.cz počítá ministerstvo školství se zavedením povinného posledního roku předškolního vzdělání od září 2017.

Ve Španělsku není předškolní vzdělávání povinné a není mi známo, že by tomu bylo v historii jinak.

Ve Švédsku není povinné předškolní vzdělávání, ale rodiče dobrovolně přihlašují své děti do tzv. *Předškolních tříd*, které připravují na vstup do školy formou hry a bez známkování. Vstup do mateřské školy je navíc umožněn dětem od jednoho roku.

3.2.5 Komparace způsobů financování předškolního vzdělávání

Vzhledem k rozdílnosti vzdělávacích systémů OECD má předškolní vzdělávání v jednotlivých zemích různý charakter a je organizováno různým způsobem, což se výrazně odráží ve způsobu financování těchto programů. Veřejné prostředky jsou ve většině zemí použity zejména na financování veřejných institucí předškolního vzdělávání.

S umístěním dítěte do mateřské školy úzce souvisí financování této výchovné a vzdělávací oblasti. Zda předškolní vzdělávání hradí rodič nebo stát si ukazujeme v Tab. 16.

Tab. 16 – Komparace ve způsobu financování předškolního vzdělávání

NÁZEV STÁTU	ÚHRADA PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ
Česká republika	stát i rodič
Španělsko	stát
Švédsko	stát i rodič

Co se týče peněžní úhrady za umístění dítěte ve státní mateřské škole, platí rodina v České republice každý měsíc nízký obnos, který si daná MŠ určuje sama vzhledem k souvisejícím nákladům a pohybuje se v rozmezí od 200,- Kč do 600,- Kč, což uvádí webová stránka www.babyweb.cz. (Např. v Bukovici je to částka ve výši 200,- Kč). Zdarma je pouze poslední rok před nástupem dítěte na základní

školu. Výjimku tvoří soukromé mateřské školy, u nichž výdaje hradí pouze rodič. Částky za jedno dítě se můžou v hlavním městě Praha vyšplhat až na 20.000,- Kč za jedno dítě, což opět dokládá internetový zdroj. Např. v dětském studiu Banbin v Praze vyjde školné na 16. 000,- Kč měsíčně bez úhrady obědů.

Ve Španělsku je předškolní vzdělávání bezplatné.

Ve Švédsku je financování MŠ složitější v tom, že každá oblast má jiný finanční rozpočet, systém výběru se tedy liší místo od místa. Soukromé mateřské škole hradí příslušnou částku rodina. Státním mateřským školám hradí také, pokud rodiče vyžadují nadstandardní služby, např. delší pracovní dobu. Tato částka je vypočítána podle měsíčních příjmů rodiče a to i ve státní mateřské škole a částečně je financováno přímo ze státního rozpočtu. V soukromé mateřské škole si ještě připlácí rodič za práci učitele navíc. V roce 1998 činily náklady na předškolní péči 15 %, rodičovské příspěvky činily 17 % hrubých nákladů na dítě.

3.2.6 Komparace dosažené úrovně vzdělání pedagogů

O rozdílech v předškolním vzdělávání v zemích OECD svědčí i rozdílné požadavky na učitele, zejména z pohledu dosaženého vzdělání a délky jejich vzdělávání. Ve většině zemí se u učitelů v předškolním vzdělávání sice požaduje terciární vzdělání, ale u učitelů mateřských škol častěji „postačí“ terciární vzdělání typu 5B, tedy odpovídající našim vyšším odborným školám. V části zemí se zároveň jedná i o kratší dobu studia. Zda tento fakt, dostupný na webových stránkách <http://www.tydenik-skolstvi.cz/archiv-cisel/2012/37/predskolni-vzdelavani-v-ceske-republice-a-v-zahranici/> odpovídá Španělsku a Švédsku, dokládáme v Tab. 17.

Tab. 17 – Komparace povinné úrovně vzdělání pedagogů

NÁZEV STÁTU	POVINNÁ ÚROVEŇ VZDĚLÁNÍ UČITELE
Česká republika	Střední pedagogická škola s maturitou, popř. bakalářské studium
Španělsko	Tříleté vysokoškolské pedagogické vzdělání
Švédsko	Tříleté vysokoškolské pedagogické vzdělání

Nyní už ve všech třech zemích musí pedagog v mateřské škole odpovídat určité úrovni vzdělání. Pro Českou republiku je to Střední pedagogická škola s maturitou, popř. bakalářské studium (Učitelství pro mateřské školy na UHK).

Ve Španělsku a Švédsku tříleté studium odpovídá pedagogickému vzdělání bakalářského typu u nás.

3.2.7 Komparace stravování v mateřských školách

Zda je stravování organizováno v prostorách mateřské školy, doma s rodiči, po celý den nebo jen přes obědy, ukazujeme v Tab. 18.

Tab. 18 – Komparace stravování v mateřských školách

NÁZEV MATEŘSKÉ ŠKOLY	STRAVOVÁNÍ
MŠ Bukovice	Celodenní stravování v jídelně MŠ v určenou dobu
Praha Domeček	Dopolední a odpolední svačiny v MŠ chystané učitelkou, na obědy se dochází do jídelny nedaleké ZŠ
Náchod Zvoněnka	Celodenní stravování dovezené firmou a chystané dětmi
Chulilla	Dopolední a odpolední svačina donesena z domu a kdykoliv konzumována v průběhu dne, obědy doma
Bikupan Östersund	Celodenní stravování v určenou dobu v jídelně MŠ

Ve státní MŠ Bukovice konzumují svačiny a i obědy děti v jídelně MŠ v určenou dobu.

V soukromé mateřské škole v Praze dochází děti v určenou dobu do nedaleké jídelny na obědy, svačiny jsou jim dovezené firmou přímo do MŠ a chystá je učitelka.

V soukromé MŠ Montessori jsou obědy i svačiny dovezeny do MŠ a chystají je děti s dopomocí učitelky.

Ve španělské Chulille je jídelna součástí základní školy, ale mohou ji navštěvovat i žáci MŠ. Všichni však chodí na oběd domů. Dopolední i odpolední svačinu mohou konzumovat kdykoliv mají hlad uprostřed výuky na lavici.

Ve švédském Bikupanu je jídelna součástí MŠ, kde konzumují u stolu se svou učitelkou dopolední i odpolední svačiny a obědy, jsou přitom rozděleni na malé skupiny po 5-7 dětech.

3.2.8 Komparace požadavků kladených na dítě a rodiče

Ve Španělsku se považuje za nepatřičné, pokud dítě nastoupí do mateřské školy s plenami. Naopak ve Švédsku si maminky neumí představit, že by jejich dítě bylo takovým nařízením stresováno.

Jak tyto všeobecně známé požadavky na dítě a rodiče tolerují jmenované instituce, uvádíme zde, v Tab. 19.

Tab. 19 – Komparace požadavků kladených na dítě a rodiče

NÁZEV MŠ	PLENY	DUDLÍK	SPÁNEK PO OBĚDĚ	NACHLAZENÍ
MŠ Bukovice	Ne	Ne	Ano	Ano
Praha Domeček	Ano	Ano	Ano	Ano
Náchod Zvoněnka	Ne	Ne	Ano	Ano
Chulilla	Ne	Ne	Ano – ale děti spí doma	Ne – 24 hodin
Bikupan Östersund	Ano	Ano	Ano	Ne - 48 hodin

Pleny nejsou v Bukovici povoleny, dudlík nemělo ani nepotřebovalo nikdy žádné dítě. Po obědě chodí odpočívat i předškolní děti, mladší většinou všechny spí. Nachlazení dětí je tolerováno, ale rodiče jsou upozorněni.

V Domečku jsou pleny i dudlík povoleny a každodenně je využívá více dětí. Po obědě děti spí. Nachlazení je tolerováno, rodiče jsou upozorněni.

Ve Zvoněnce děti nevyužívají pleny ani dudlík, po obědě spí a nachlazení je tolerováno.

V Chulille jsou pleny striktně zakázány a dudlík nikdo nepoužívá. Děti obědvají doma a tam také odpočívají. Pokud je nějaké dítě nachlazené, musí zůstat minimálně 24 hodin doma.

V Bikupanu jsou pleny i dudlíky povoleny, vzhledem k tomu, že mateřská škola je využívána už od jednoho roku dítěte. Mají zde místnost s plenami, přebalovacími pulty a sprchou. Po obědě děti spí v odpočinkové místnosti, která je snímána kamerou a učitelé tímto způsobem děti kontrolují. Malinké děti spí venku ve vlastních kočárcích. Zajímavé a prospěšné mi přijde, že zde nemají pro děti jednotlivá lehátka, neboť dospělí předpokládají, že se dětem lépe spí, když jsou blízko sebe a mohou se např. držet za ruku, cítí se tak bezpečněji a mají klidnější spánek. Nachlazení zde není tolerováno, dítě s příznaky nemoci nesmí 48 hodin do MŠ. Pokud je dítě nemocné, rodiče zasílají nebo informují o lékařské zprávě.

3.3 Charakteristika mateřských škol

3.3.1 Základní a mateřská škola Bukovice

Název a adresa: Základní škola a Mateřská škola, Bukovice

Bukovice 47, Police nad Metují 1, 549 54

Ředitelka školy: Mgr. Irena Dobiasová

Otevírací doba: 6:30 - 15:30 hod.

Maximální počet dětí: 26 dětí

Počet pracovníků: 3 pedagogové, 2 kuchařky, 1 uklízečka

Doba mé práce: 3 roky (2012-2014)

Využívané dokumenty: RVP, ŠVP, TVP, tematické plány (měsíční), podtémata (týdenní), přípravné tabulky, třídní kniha, školní řád

Režim mateřské školy v měsících červenci a srpnu: Otevřeno 4 týdny

Režim dne

6:30 – 8:00 Příchod dětí, volná hra dětí s dopomocí učitele, individuální práce

8:00 – 8:30 Hygiena, komunitní kruh

8:30 – 9:00 Hygiena, dopolední svačina

9:00 – 9:30 Hygiena, řízená činnost

9:30 – 9:45 hygiena, příprava na vycházku, oblékání

9:45 – 11:15 pobyt venku

11:15 – 11:30 převlékání, hygiena před obědem

11:30 – 12:00 oběd

12:00 – 12:15 hygiena před spaním, odchod některých dětí po obědě domů

12:15 – 14:00 čtení pohádky, poslech relaxační hudby, spánek, odpočinek

14:00 – 14:30 převlékání, hygiena před odpolední svačinou, odpolední svačina

14:30 – 15:30 prostor pro volnou hru dětí, odchod dětí domů

Využívané pedagogické postupy

Pro českou mateřskou školu je typická vyváženost řízených činností a volné hry dětí. Ve třídách nebo na zahradě bývá poměrně rušno, výjimku tvoří doba řízené

činnosti. Děti jsou zvyklé na režim dne a dodržují nepsaná pravidla, která si na začátku roku sama určí.

Učitelka v ranních hodinách pracuje s dětmi individuálně, má dopředu připravenou pracovní činnost, hry, vědomostní kvízy apod. Je nápomocná dětem při jejich spontánní hře a nabízí jim další činnosti. Děti motivuje různými způsoby, čteným textem, obrázky, poslechem, na základě jejich prožitků.

Hudební výchova – Učitelky sem řadí i rytmické a dechové cvičení, uvolňování mluvidel, poslech klasické hudby a zvuků a samozřejmě nácvik nových písní nebo upevňování těch známých. Na začátku této řízené činnosti motivují děti promítanou zvukovou ukázkou, vlastní interpretací písně nebo obrázky, které se hodí k textu nebo tématu. Následně se děti rozezpívají, pracují s textem a melodií písně. Po nácviku nové písně opakují již naučené písně podle tématu nebo oblíbenosti. Doprovází učitelky na Orffovy nástroje nebo na své tělo. Mohou píseň doplnit tanečky nebo pohybovým doprovodem. Na konci si znovu zopakují novou píseň pro snazší zapamatování.

Rozvoj matematických představ – Děti procvičují geometrické tvary, prostorovou orientaci, počítají, skládají z papíru 3D obrazce, skládají rozstříhané geometrické tvary apod.

Výtvarná výchova – Děti malují, kreslí, modelují, spojují body a učí se dalším neobvyklým způsobům výtvarných technik, jako jsou muchláže, asambláže, empaketáže. Jsou preferovány výrobky, které k „něčemu vypadají“, dají se vystavovat, jsou podle předlohy a z větší části je vytváří samy učitelky. Tuto oblíbenou a zastaralou metodu jsem se snažila tři roky doplňovat o vlastní výtvarný projev dětí, rozvoj jejich fantazie a získání kladného vztahu k výtvarné výchově.

Pohybová výchova – Pro tělesnou výchovu je využívána jednou týdně tělocvična, každodenní rozcvička probíhá ve třídě, při příznivém počasí se cvičí i na zahradě.

Dramatická výchova – Děti mají k dispozici malé divadlo, loutky, masky, převleky, rekvizity k různým příběhům a prostředím. Dramatická výchova probíhá v rámci řízené činnosti, děti si ji zároveň pravidelně volí při spontánní hře.

3.3.2 **Mateřská škola Domeček**

Název a adresa: Mateřská škola Domeček – Letňany s.r.o.

Tvrdého 47, Praha 9, Letňany, 199 00

Ředitelka školy: Bc. Pavla Nývltová

Otevírací doba: 07:30 - 17:00 hod.

Maximální počet dětí: 10 dětí

Počet pracovníků: 3 pedagogové

Doba mé práce: 3 měsíce (jaro 2015)

Využívané dokumenty: RVP, ŠVP, TVP, tematické plány (měsíční), podtémata (týdenní), školní řád, třídní kniha

Režim mateřské školy v měsících červenci a srpnu: Otevřeno 4 týdny

Režim dne

7:30 – 8:30 scházení dětí, ranní námětové a konstrukční hry, pozvolné seznámení s tématem

8:30 - 9:00 ranní kruh – povídání o prožitcích dětí, řešení aktuálních potřeb jednotlivce, kolektivu. Seznámení s denní nabídkou, volba aktivit.

9:00 – 9:30 – hygiena, svačina

9:30 – 10:00 organizovaná činnost – samostatná nebo společná činnost v centrech aktivit – hudebně-pohybové aktivity, chvilka s knihou, malý objevitel, tvořivé dílny, pohybové a zdravotní cvičení, dramatizace (dle denní nabídky).

10:00 – 11:00 pobyt venku – vycházka v okolí mateřské školy, hry na hřišti na zahradě.

11:00 – 12:00 hygiena před obědem, oběd

12:30 – 14:00 odpočinek na lehátku, klidové činnosti – poslech čtené/vyprávěné pohádky, relaxační hudba

14:00 – 14:30 oblékání, tělovýchovná chvilka (pozdrav slunci – prvky jógy)

14:30 – 15:00 hygiena, odpolední svačina

15:00 – 17:00 volnější činnosti dětí – samostatná práce k tématu, volná hra, za hezkého počasí a podle vůle dětí pobyt na zahradě (péče o záhonek, hry na pískovišti, kreslení křídami atd.), odchod dětí domů

3.3.3 Alternativní Montessori školka Zvoněnka

Název a adresa: Montessori školka Zvoněnka

Kollárova 1790, 547 01 Náchod

Ředitelka: Lenka Horváthová

Otevírací doba: 6:30 – 16:00

Počet dětí: 12 - 15 dětí – věkově smíšená (heterogenní) třída

Počet zaměstnanců: 2 pedagogové

Doba mé návštěvy: 3 týdny (léto 2014)

Využívaný dokument: ŠVP - Školní vzdělávací program “Pomoz mi, abych to dokázal sám”

Režim mateřské školy v měsících červenci a srpnu: Otevřeno 4 týdny

Průběh dne v alternativní Montessori školce

Průběh dne je taktéž uveřejněn na oficiálních webových stránkách www.skolkazvonenka.cz.

Dopolední aktivity:

- Práce s Montessori materiálem a pomůckami v oblasti jazyková výchova, matematická výchova, praktický život, kosmická výchova

- Setkání na elipse, přivítání, zklidnění, povídání v kruhu
- Společné aktivity, výtvarná nebo hudební činnost
- Pobyt venku téměř za každého počasí
- Oběd

12:15-12:30 – Vyzvedávání dětí

Odpolední aktivity:

- Čtení, spánek a odpočinek dle potřeb každého dítěte
- Odpolední svačina
- Dílnička, muzicírování, relaxační cvičení, jóga, práce s Montessori materiálem a pomůckami

- Společné aktivity a hry na podporu spolupráce

Od 15:30 do 16:00 – Vyzvedávání dětí

3.3.4 Mateřská škola Chulilla

Název a adresa: Centro de Educacion Infantil Y Primaria De Chulilla

Turia, 3, 46167 Chulilla, Valencia

Otevírací doba: 09:00 – 12:00, 15:00 - 17:00

Maximální počet dětí: 6 dětí

Počet zaměstnanců: 1 pedagog

Doba mé návštěvy: 2 týdny (leden 2015)

Využívané dokumenty: Obecně se vychází a jsou využívány zdroje informací z dokumentů, které analyzuji v samostatné kapitole. Konkrétně pro tuto mateřskou školu je to *Programación Didáctica* (celoroční plán pro danou MŠ, funguje obdobně jako české ŠVP, tematické plány, které jsou rozdělené podle věku dítěte a mají svůj název, např. *Unidad 5: Las Maripos* = motýli, *Nivel: 5 años* = 5 let, viz Příloha. 3, 4

Režim mateřské školy v měsících červenci a srpnu: Zavřeno

Obecné informace

Mateřská škola v Chulille je spojena s prvním stupněm, jako u většiny jiných mateřských škol. Je to vesnická školka, kam dochází pouze 6 dětí a pracuje zde jedna učitelka bez pomocnice.

Školka je situovaná v prvním patře budovy a skládá se pouze z jedné velké místnosti, která je určena ke vzdělávání, hrám dětí a k odpočinku a malé umývárny. Není zde šatna, pouze věšáky u dveří. Není povinné převlékat se do jiného oblečení, ani se přezouvat do bačkor, děti chodí většinou bosy. Ve škole je jídelna, ale všechny letos přihlášené děti obědvají doma. Svačinu si nosí samy a mohou si ji dát ve chvíli, kdy mají hlad, není pro to daná přesná doba. I nejmenší děti jsou překvapivě čistotné, uklízí si po sobě bez vyzvání, třídí odpad. Přijde mi to jako paradox, protože Španělé na mě nepůsobí úplně čistotným a puntičkářským dojmem. Režim mateřské školy v měsících červenci a srpnu je stejný jako v České republice, je zde otevřeno čtyři týdny, první dva týdny v červenci a poslední dva týdny v srpnu. Přes letní prázdniny se střídají čtyři učitelky z okolních vesnic, které také v průběhu roku spolupracují na besídkách a vzdělávacích plánech.

Učitelky si chystají stručné přípravy na každý den, které vychází z měsíčních bloků podobných našim tematickým plánům. Vypíší si zde pouze „předměty“, které

budou daný den vyučovat. Připomíná mi to zde českou první třídu - výzdoba, prostředí i výuka.

Režim dne

9:00 – Otevření mateřské školy, převzetí dětí od rodičů – u brány do mateřské školy

9:00 – 12:00 – Řízené a vzdělávací činnosti (zaměřené na angličtinu, matematiku, katalánštinu, přírodní vědy apod.)

12:00 – 15:00 Odchod dětí domů a pobyt s rodiči (odpočinkový režim = siesta)

15:00 – 17:00 Příchod dětí do mateřské školy (klidové činnosti – čtení, pracovní činnosti apod.)

V denním režimu není vyčleněna doba pro svačinu, děti jedí v průběhu dne přímo v lavici nebo na koberci.

Využívané pedagogické postupy

Při pedagogické činnosti převládá řízená činnost, prostor pro spontánní hru děti v průběhu dne v podstatě nemají. Španělská učitelka využívá zhruba stejné pedagogické postupy jako v české mateřské škole. Děti motivuje obrázky z knih, časopisů nebo z internetu a objasní jim pojmy, které se vztahují k probíranému tématu. Rozdíl je v tom, že po „ranním kruhu“ – spíše rozhovoru, kdy děti sedí na koberci, přijde čas na zopakování již osvojených informací. K tomu slouží ručně vyrobené pomůcky na stěně a děti procvičují barvy, zvířata, počty, předložky apod. Následně usednou do lavic a začne výuka jako v první třídě. Děti píší na tabuli, pracují s rozsáhlými pracovními knihami, které jsou rozdělené na mnoho kapitol: roční období a jejich znaky, zvířata, geografie, rostliny, ovoce a zelenina, počty, barvy, práce s jednotlivými písmeny a číslicemi, předměty, které nás obklopují, lidské tělo, geometrické tvary apod. Tyto „knihy“ mají ve své přihrádce a připomínají mi naše pracovní listy, jen jsou velmi obsáhlé, přehledné a ucelené do jednoho svazku. Každá hodina je v dopoledním vzdělávacím bloku rozdělena a učitel si píše týdenní přípravu, kde do kolonek zapisuje plánované předměty k výuce, např. Pondělí: 10:00 - 11:00 – matematika, které se skutečně věnují hodinu v kuse.

Matematika - Procvičují geometrické tvary, prostorovou orientaci, počítají, skládají z papíru 3D obrazce, skládají rozstříhané geometrické tvary apod.

Výtvarná výchova - Do výtvarné výchovy zahrnují i jakési „dějiny umění“. V době mé návštěvy se děti věnovaly abstraktnímu umění. Učitelka jim ukázala hlavního představitele Vasilije Kandinského, pověděla o jeho životě, předvedla ukázky jeho obrazů a dalších děl, které jsou do abstrakce zahrnuty. Následně při každé výtvarné výchově vyráběli různými technikami abstraktní výtvoř, což je ukázáno v kapitole Přílohy v Obr. 4.

Hudební výchova – Hudební výchova probíhala obdobně jako u nás, paní učitelka na úvod děti rozezpívala, sama jim interpretovala novou píseň. Poté si pomalu zopakovaly text a následně ho spojily s melodií. Učitelka hrála na kytaru, děti zpívaly a doprovázely ji na hudební nástroje. Pokračovaly s dalšími písněmi, tancem, na závěr si pro upevnění zazpívaly novou píseň znovu. Textu písně jsem nerozuměla, u jiných činností mi učitelka anglicky překládala.

Angličtina – Součástí předškolního vzdělávání je i výuka angličtiny, která probíhá pomocí knihy, kterou jsem uváděla a kde jsou základní anglická slovíčka doplněná obrázky.

Valencijština – Vzhledem k rozdělení Španělska do autonomních oblastí, využívá se zde dvou úředních jazyků, španělštiny i valencijštiny (katalánština). Výuka probíhá obdobně jako u angličtiny.

Pohybová výchova – Pro tělesnou výchovu je využívána tělocvična a školní hřiště. V této oblasti jsem nepostřehla žádné odlišnosti, pochopitelně kromě rozdílných textů a popěvek při hrách dětí.

Subjektivní poznatek: V rámci týdenního plánu mi chyběla dramatizace, kterou jsem vůbec nezaznamenala. Děti nehrají divadlo, nevyužívají pantomimy, gest. Mateřská škola ani nedisponuje žádným vhodným vybavením, loutkami nebo maskami.

Naopak jsem byla velmi nadšená dobou soustředění dětí na jakoukoliv činnost a laskavým přístupem učitelky. Děti jí tykají a ráno jí místo podané ruky zdraví objetím nebo pusou na tvář.

3.3.5 Mateřská škola Bikupan

Název a adresa mateřské školy: Bikupan, Eriksbergsvägen 73, 83143 Östersund

Ředitelka mateřské školy: Maria Hedborg

Otevírací doba: 6:00 - 18:00 hod.

Maximální počet dětí: 1-2 roky: 13 dětí, 2-3 roky: 16 dětí, 3-4 roky: 19 dětí, 4-5 let: 22 dětí

Počet pracovníků: 3 pedagogové v každé třídě (na 4 třídy je to 12 pedagogů), kuchařky, uklízečky, údržbář

Doba mé praxe: 1 týden (květen 2015)

Režim mateřské školy v měsících červenci a srpnu: Otevřeno celoročně

Obecné informace

Mateřská škola Bikupan se nachází na okraji velkého města Östersund, které leží zhruba v polovině Švédska. Školka je situovaná v budově, která přes obrovskou zahradu sousedí se základní školou. Nachází se zde dohromady osm místností, čtyři třídy rozdělené podle věku dětí, odpočinková místnost, dance room, přebalovací místnost a jídelna. Součástí je také kancelář ředitelky, umývárna, šatny dětí. Třídy jsou propojeny širokou chodbou s didaktickým materiálem, kde mohou po požádání libovolně procházet za svými kamarády.

Takto kvalitní a vkusné vybavení mateřské školy jsem nikdy neviděla. Budova je prosklená, prosvícená, vzdušná. Didaktické pomůcky často dodávají i rodiče, jsou mezi nimi zátky, dřevěné palety, molitanové kostky apod. a vše je přesně rozmístěné do poliček a nádob. Děti si mohou ve výtvarné místnosti vzít jakýkoliv materiál a malovat na plátna, která jsou v jejich tělesné výšce. V dance room jim je zase celý den nabízena hudební projekce, koncerty a klipy a děti mohou tančit a doprovázet program nástroji. V odpočinkové místnosti leží děti na matracích, nemají lehátka, je jim pouštěna relaxační muzika a místnost je snímána kamerou, jíž se kontroluje jejich pohyb. Mohou jim i na stěnu promítat pohádky.

V každé třídě pracují tři pedagogové, počet dětí se zvyšuje s jejich věkem a schopnostmi. Pracovní doba pedagoga se též odvíjí od věku dítěte, s nejmenšími dětmi 1-2 roky pracuje jedna učitelka pouze 5,5 hodin denně. S nejstaršími dětmi 4-5 let pracuje učitel v průměru 6-7 hodin denně, podle rozdělených směn. V případě,

že do školky docházelo dítě se speciálními vzdělávacími potřebami, mělo jednu svou asistentku.

Učitel zde měsíčně vydělává 22. 600,- švédských korun, což je v přepočtu vzhledem ke kurzu měn k dnešnímu dni přibližně 65. 500,- korun českých. Každý učitel ve švédské mateřské škole má stejný platový základ, který si může upravit ředitel/ka školy.

Režim dne

6:00 – 8:00 Příchod dětí, volná hra dětí s dopomocí učitele, individuální práce, volné hry dětí

9:00 – 9:30 Hygiena, dopolední svačina

9:30 – 10:00 Hygiena, činnost navrhovaná učitelem, volné hry dětí

10:00 – 11:30 pobyt na čerstvém vzduchu

11:30 – 12:00 oběd

12:00 – 14:00 spánek, odpočinek

14:00 – 14:30 Hygiena, odpolední svačina

14:30 – 18:00 Prostor pro volnou hru dětí, individuální práce, odchod dětí domů

Využívané pedagogické postupy

S nejliberálnějším přístupem pedagogů jsem se setkala ve švédské mateřské škole. Ztotožňují se s názorem, že se děti nikdy nesmí do ničeho nutit a že jsou si navzájem rovnocenní s učiteli. Chovají se k dítěti tak, jak by chtěli, aby se dítě chovalo k nim, a to jak v předškolní třídě, tak při práci s mladšími jedinci.

V podstatě zde vůbec nefunguje řízená činnost, pokud chce učitel dítě motivovat k práci, tak ji začne dělat sám. Nachystá si pomůcky a pustí se do ní, děti se přijdou podívat, ptají se, co to dělá a okamžitě se chtějí do činnosti také zapojit. Neseťkala jsem se s případem, že by se děti vztekaly, vyrušovaly a možná je to opravdu výsledkem maximálního ohledu k senzitivnímu období dětí. V mateřské škole bývá poměrně klid, i když při bližším zkoumání si člověk povšimne neřádu, řekla bych až anarchii. Děti nejsou zvyklé na žádný režim, nevyužívá se zde ranního kruhu, řízené činnosti. Mohou kdykoliv procházet do dalších místností a hrát si s čím chtějí, tancovat v taneční místnosti, malovat ve výtvarné části nebo pracovat

s pomůckami. Součástí místností jsou tabule, kam učitel píše hesla, motta nebo kreslí obrázky související s probíranou látkou.

Hudební výchova – Probíhá zhruba stejným způsobem jako u nás nebo ve Španělsku. Výjimkou je to, že děti mají k dispozici modernější a dražší nástroje, bonga, kytaru, kachon apod.

Rozvoj matematických představ – Stejně jako u nás a na jihu zde procvičují geometrické tvary, prostorovou orientaci, počítají, skládají z papíru 3D obrazce, skládají rozstříhané geometrické tvary apod.

Výtvarná výchova – Výtvarná výchova je vnímána jako činnost, při které se vyjadřuje dítě. Nevystřihují podle šablonek, neskládají všichni stejné obrazce, nemalují něco, co jim potom dokresluje učitelka, aby to „k něčemu vypadalo“. Tvoří, kdy chtějí a čím chtějí.

Pohybová výchova – Pro tělesnou výchovu je využíváno venkovních prostor, cvičí se na zahradě, tělocvična zde není. V této oblasti jsem nepostřehla žádné odlišnosti, pochopitelně kromě rozdílných textů a popěveků při hrách dětí.

Přírodní vědy a technika – Věcí, kterou jsem ve Španělsku vůbec nezaznamenala, a v Čechách je dle mého názoru celkem opomíjena, jsou přírodní vědy. V Bikupanu jsou pro ně vyčleněny dvě místnosti. Děti zde mají encyklopedie, globus, květináče s květinami, hlemýžď v akváriu, prosklené osvětlené pískoviště, mikroskop, nástěnný atlas světa, promítačku s plátnem. Hrají zde např. i stínové divadlo, kdy si promítají různá zvířata, viz Obr. 5.

Subjektivní poznatek: V rámci týdenního plánu mi taktéž chyběla dramatizace. Naopak jsem byla velmi nadšená z možností, které se dětem ve školce naskytují. Mohou fotografovat, zkoumat pod mikroskopem, hrát stínové divadlo, přesazovat květiny, pracovat s obrovskou škálou materiálů, tvořit z hlíny, hrát na hudební nástroje.

4 Diskuze, shrnutí a vytvoření doporučení

V této kapitole shrnu výsledky, k nimž jsem se v předkládaném textu dopracovala. Na základě sběru dat, analýzy kurikulárních dokumentů a zjištěných informací se pokusím stručně vystihnout, a porovnat některé aspekty legislativních dokumentů - Kurikul předškolního vzdělávání pro Švédsko, Španělsko s naším dokumentem, který je ve stejné rovině, jedná se o RVP PV.

Co se týče jihu Evropy, Nový školský zákon z roku 2006 reaguje na rozdělení autonomních oblastí ve Španělsku tak, že uvádí pouze obecné vzdělávací cíle a ostatní obecná kritéria pro předškolní vzdělávání a vývoj vzdělávacího kurikula má poté na starosti samotná autonomní oblast, která tuto situaci ošetřuje svými zákony, dekrety a vyhláškami. Podmínky uvedené ve školském zákoně jsou závazné a legislativa daných oblastí z nich musí vycházet, jsou zároveň velmi všeobecné a flexibilní tak, aby se jim mohly autonomní oblasti přizpůsobit podle svých potřeb a možností. V dekretu pro Valencii jsou cíle nazvané *Objetivos generales* – Obecné cíle a zahrnují dohromady šest oblastí.

V České republice je pojem cíl uveden ve dvou případech, jimiž jsou rámcové a dílčí cíle.

Ve švédském Lpfö nacházíme pojem cíl v druhé části dokumentu, konkrétně *Goals and guidelines* - Cíle a směrnice, což je obsáhlá kapitola zahrnující dalších sedm oblastí.

České republice začíná předškolní vzdělávání třetím rokem dítěte a končí zpravidla v jeho šesti letech. Tento druh vzdělávání není povinný a je hrazen rodiči malou finanční částkou. Výjimku tvoří poslední rok před nástupem do první třídy, kdy je předškolní třída zdarma.

Ve Švédsku je předškolní vzdělávání od prvního roku dítěte do jeho šesti let. Povinná je až školní docházka od sedmi let. Předškolní vzdělávání je hrazené státem i rodiči, částka je přitom vypočítána z měsíčního příjmu rodiny.

Ve Španělsku je předškolní vzdělávání nepovinné a zdarma, definujeme ho již od narození do šestého roku dítěte a je rozděleno do dvou cyklů. První cyklus zahrnuje období od narození do tří let, druhý na něj navazuje a končí šestým rokem dítěte. Můžeme tedy druhý cyklus připodobnit našemu věkovému vymezení předškolního vzdělávání.

Obsah kurikulárních dokumentů ve Švédsku a České republice je členěn do bodů a odrážek, u nás se dělí na dílčí vzdělávací cíle, vzdělávací nabídku, očekávané výstupy a rizika, oproti tomu je španělský dokument uváděn jako souvislý text. Text je členěn do dvou odstavců a vzhledem ke dvěma úředním jazykům je levý odstavec v katalánštině a druhý ve španělštině. Obsahová stránka je místy pojata do detailů, místy je spíše obecná, což platí pro švédské i španělské kurikulum.

Součástí všech tří kurikulárních dokumentů je zahrnut pojem evaluace, je jím kapitola Autoevaluace mateřské školy a hodnocení dětí v RVP PV, *Criterio de evaluación* – Kritéria evaluace ve španělském dekretu a *Follow-up, evaluation and development* ve švédském kurikulu. Jejich obsah a vzájemné srovnání uvádím v kapitole Komparace kurikulárních dokumentů.

Pojmem, který se vyskytuje pouze v českém dokumentu, jsou *Rizika*. Tato podkapitola se nachází ve Vzdělávacích oblastech RVP PV a definuje mnoho bodů, které by mohly ohrozit úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga. Pro mne vyvstává otázka, zda je tento bod v dokumentu opravdu nezbytný. Působí negativním a pesimistickým dojmem a upřímně nechápu jeho smysl. Rizika svého jednání se přeci snaží předem odhadnout každý pedagog nebo kterýkoliv člověk pečující o malé dítě. Vždyť o pár řádku výše se v sociálních a personálních kompetencích uvádí, že dítě ukončující předškolní vzdělání si uvědomuje, že za sebe i vlastní jednání odpovídá a nese důsledky.

V rámci odkazu na instituce vytváří dokumenty soubor doporučení, které by měly mateřské školy splňovat, co by měly u dítěte rozvíjet a jaké podmínky pro to vytvořit. S ohledem na dítě se ve švédském kurikulárním dokumentu uvádí, co vše má umět a rozvíjet a zároveň, co je náplní práce pedagogického týmu. Ze španělského textu není zcela zřejmé, zda se kurikulum orientuje více na dítě či na učitele. Náš Rámcový vzdělávací program je orientovaný převážně na dítě.

V analyzovaném španělském dokumentu je specifikována také časová dotace výuky, což je 25 hodin týdně, ve švédském ani českém dokumentu není daná informace uvedena. Tento bod však nemám v analýze zahrnut, protože jsem se zabývala pouze třetí částí a toto je v části druhé. Vycházím pouze z celkového překladu dokumentu.

V rámci španělského dokumentu je odkaz na Evaluaci, kde je definován její význam, pojetí, zaměření a kritéria pro její plnění. Evaluace je zde pojata jako proces, který přispívá ke zdokonalování vzdělávacího procesu a má být součástí každého kurikula. Švédský dokument obsahuje podkapitolu *Follow-up, Evaluation and Development*, jež je zahrnuta v kapitole *Goals and Guidelines* – Cíle a směrnice. Součástí RVP PV pro Českou republiku je kapitola Autoevaluace mateřské školy a hodnocení dětí, kde je též popsán její význam a odkazuje na následující oblasti: naplňování cílů programu, kvalita podmínek vzdělávání, způsob zpracování a realizace obsahu vzdělávání (zpracování a realizace integrovaných bloků), práce pedagogů (včetně jejich sebereflexe), výsledky vzdělávání.

Na základě výše diskutovaných a srovnávaných aspektů je zřejmé, že v některých ohledech se kurikulární dokumenty výrazně odlišují a v některých bodech se scházejí. RVP PV pro Českou republiku je se svými 43 stranami nejrozsáhlejším dokumentem, naproti tomu španělský dokument má pouze 15 stran a švédské kurikulum o jednu stranu navíc.

V rámci diskuze a závěrečného shrnutí vytvářím doporučení, které je založené na nově získaných poznatcích a zkušenostech. Bohužel, vzhledem k časovým možnostem jsem navštívila v každé zemi pouze jednu mateřskou školu. Člověk obecně by neměl závěry vyvozovat z prvního dojmu, ale dojmy pro mne byly tak intenzivní, že se o to přesto pokouším.

Ve španělské i švédské mateřské škole si děti s učiteli navzájem tykají, což hned od prvního pozdravu vede k daleko vřelejší atmosféře. Myslím, že i v české mateřské škole by se postupně mohlo ustupovat od zaběhlého podávání rukou a strohému nazývání „paní učitelko“. Autorita pedagoga se dá získat, i když ho děti oslovují křestním jménem.

V obou cizích zemích se rodiče velmi intenzivně zapojují do chodu mateřské školy a mají přátelské vztahy mezi pedagogickým personálem. Ve Švédsku se pravidelně organizují večere a zábavy, kterých se účastní pedagogický personál a rodiče s dětmi. Předpokládám, že se žádnému z rodičů nedá doporučit, aby trávil

v mateřské škole nebo s učiteli více času, je však viditelné, jak tento přístup pomáhá ke štěstí a pohodě dětí.

Obyvatelstvu jmenovaných zemí bych naopak doporučovala, aby se zamysleli nad tím, zda jsou opravdu nutné výchovně vzdělávací instituce již od narození dítěte. Dle mého názoru potřebuje dítě po narození hlavně rodiče, konkrétně matku, její péči a blízkost. Velmi oceňuji možnosti pro české rodiny, kterým je umožněno zůstat s dítětem na rodičovské dovolené až čtyři roky. Vždyť v tomto období můžeme dát dítěti všechno, z čeho bude po zbytek života čerpat.

5 Závěr

Hlavním cílem předkládaného textu byla Komparace pedagogických postupů v předškolním vzdělávání v České republice, Švédsku a Španělsku.

V teoretické části jsem charakterizovala kurikulární dokumenty jmenovaných zemí a vymezila základní pojmy.

V praktické části jsem srovnala obsahy kurikulárních dokumentů, pedagogické systémy a organizaci předškolního vzdělávání na základě vlastního pozorování a řízených rozhovorů a stručně popsala vlastní praxi v mateřských školách, abych tak dospěla k mnoha novým poznatkům, inspiracím a rozdílným aspektům.

V průběhu zpracování dat, shromažďování informací a postupném zpracovávání práce jsem stále více docházela k závěru, že bych potřebovala daleko více času pro navštívení většího počtu mateřských škol v cizích zemích a také povolený větší rozsah práce, do které se stěží vešly základní zkoumané, analyzované a srovnávané poznatky, i když jsem je zestručnila a vyzdvihla pouze části, které byly vhodné k následné komparaci.

6 Použité zdroje a literatura

Literatura:

- BĚLINOVÁ, L. aj. (1980). *Pedagogika předškolního věku*. Praha: SPN.
- ČAPKOVÁ, D. (1980). *Dějiny teorie a praxe výchovy dětí předškolního věku do konce 18. století*. Praha: SPN.
- DEISLER, H. H. (1994). *Každodenní problémy v mateřské škole: pomoc pro učitelky a rodiče*. Praha: Portál.
- GILBERT, G. (2009). *O dětech a výchově*. Portál, s. r. o., Praha. ISBN 978 – 80-7367-609-4.
- GRUNELIUSOVÁ M. E. (1992). *Výchova v raném dětském věku*. Nakladatelství Baltazar. ISBN 80-900307-3-4
- HOUDKOVÁ, Z. (1983). *Školství ve Španělsku a Portugalsku, svazek 13*. Ediční řada: Školství v zahraničí. Vydal: Ústav školských informací při MŠ ČR.
- JANÍK, T.; KNECHT, P. a J. MAŇÁK. (2009). *Cíle a obsahy školního vzdělávání a metodologie jejich utváření*. Brno: Paido. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 978-807-3151-942.
- JEŽKOVÁ, V. a E. WALTEROVÁ. (1997). *Vzdělávání v zemích Evropské unie*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy. ISBN 80-860-3919-6.
- MAŇÁK, J. a T. JANÍK. (ed.). (2005). *Orientace české základní školy*. Brno: MU.
- MAŇÁK, J. a T. JANÍK. (ed.). (2006). *Problémy kurikula základní školy*. Brno: MU.
- MAŇÁK, J.; JANÍK, T. a V. ŠVEC. (2008). *Kurikulum v současné škole*. Brno: Paido. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 978-807-3151-751.
- OPRAVILOVÁ, E. a J. KROPÁČOVÁ. (2005). *Studijní texty k předškolní pedagogice s úvodem do pedagogiky*. Praha: UK. ISBN 80-7290-251-2.
- PAVLOVSKÁ, M.; SYSLOVSKÁ, Z. a B. ŠMAHELOVÁ. (2012). *Dějiny předškolní pedagogiky*. Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5981-8.
- PRŮCHA, J. (1999). *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-290-4.

- PRŮCHA, J. (2001). *Alternativní školy a inovace ve vzdělání*. Praha: Portál. ISBN 80-7178 584-9.
- PRŮCHA, J. (2012). *Srovnávací pedagogika: mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Portál.
- PRŮCHA, J. (1999). *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-290-4.
- PRŮCHA, J. (2002). *Moderní pedagogika*. 2. přepracované a aktualizované vydání, Praha: Portál. ISBN 80-7178-631-4.
- PRŮCHA, J. (2012). *Srovnávací pedagogika: mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 2., aktualizované a rozšířené vydání, Praha: Portál. ISBN 978-802-6201-915.
- PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E. a J. MAREŠ. (2009). *Pedagogický slovník*. 6., rozšířené a aktualizované vydání, Praha: Portál. ISBN 9788073676476.
- RÝDL, K. (1994). *Alternativní pedagogické hnutí v současné společnosti*. Brno: M. Zeman. ISBN 80-85866-87-0.
- SVOBODOVÁ, J. a V. JŮVA. (1996). *Alternativní školy*. 2. vyd. Brno: Paido. ISBN 80-85931-19-2.
- ŠMELOVÁ, E. (2004). *Mateřská škola. Teorie a praxe 1*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-0945-8.
- ŠMELOVÁ, E. (2006). *Mateřská škola a její učitelé v podmínkách společenských změn*. Olomouc. ISBN 80-244-1373-6.
- ŠTVERÁK, V. (1983). *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha: SPN.
- TRUKSOVÁ, P. (2015). *Analýza projektovaného kurikula předškolního vzdělávání v Andalusii*. Brno. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Katedra tělesné výchovy. Vedoucí bakalářské práce Petr Vlček.
- ZELINKOVÁ, O. (1997). *Pomoz mi, abych to dokázal. Pedagogika M. Montessoriové a její metody dnes*. Praha: Portál. ISBN 80-7993-19-3.
- WALTEROVÁ, E. (1994). *Kurikulum: proměny a trendy v mezinárodní perspektivě*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-0846-6.
- WALTEROVÁ, E. (2014). *Problémy srovnávací pedagogiky jako předmětu vysokoškolské výuky ve světě a v českém prostředí*. Pedagogická orientace. 24(5), 663-6

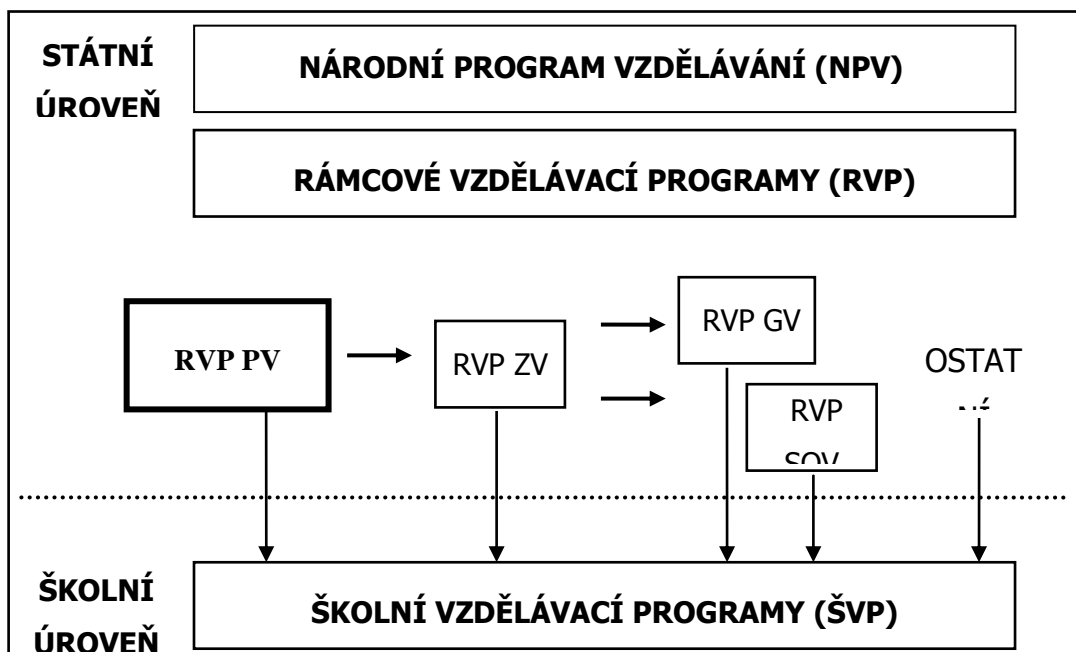
Elektronické zdroje:

- Předškolní vzdělávání ve Valencii. Dostupné z: <http://www.docv.gva.es/portal/>
- Kurikulární dokument pro švédské předškolní vzdělávání – Curriculum for the Preschool Lpfö 98 [online]. Dostupné z:
http://www.ibe.unesco.org/curricula/sweden/sw_ppfw_2010_eng.pdf
- *Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación (LOE)*. [online]. Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. 2006. Dostupné z:
<http://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2006-7899>.
- Informace o legislativě v autonomní oblasti Valencie. Dostupné z:
<http://www.mecd.gob.es/portada-mecd/>
- *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. (2004) [online] MŠMT ČR 2004. Dostupné: <http://www.msmt.cz>
- *Školský zákon, Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání*. [online] MŠMT ČR 2004. Dostupné: <http://www.msmt.cz>
- Předškolní vzdělávání ve Švédsku. Dostupné z:
<http://www.sweden.se/society/education-in-sweden/>

7 Seznam příloh

- Příloha 1 – Systém kurikulárních dokumentů v České republice
- Obr. č. 1 – Státní mateřská škola Bukovice – Česká republika
- Obr. č. 2 – Alternativní Montessori soukromá škola Zvoněnka – Náchod, Česká rep.
- Obr. č. 3 – Soukromá mateřská škola Domeček – Praha, Česká republika
- Obr. č. 4 – Státní mateřská škola Chulilla – Španělsko
- Obr. č. 5 – Státní mateřská škola Bikupan – Östersund, Švédsko
- Obr. č. 6 - Státní mateřská škola Bikupan – Östersund, Švédsko
- Příloha č. 2 – Tematický plán pro čtyřleté děti – Chulilla, Španělsko
- Příloha č. 3 – Tematický plán pro tříleté děti – Chulilla, Španělsko
- Příloha č. 4 – Řízený rozhovor s rodilou Češkou, která nyní žije ve Švédsku a má zde umístěné své dvě dcery v mateřské škole v Orse
- Příloha č. 5 – Řízený rozhovor s rodilou Češkou, která nyní žije ve Španělsku a má zde umístěnou dceru a syna v mateřské škole ve Valencii

Příloha 1 – Systém kurikulárních dokumentů

Legenda: RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání; RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání; RVP GV – Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání; RVP SOV – Rámcový vzdělávací program (programy) pro střední odborné vzdělávání.

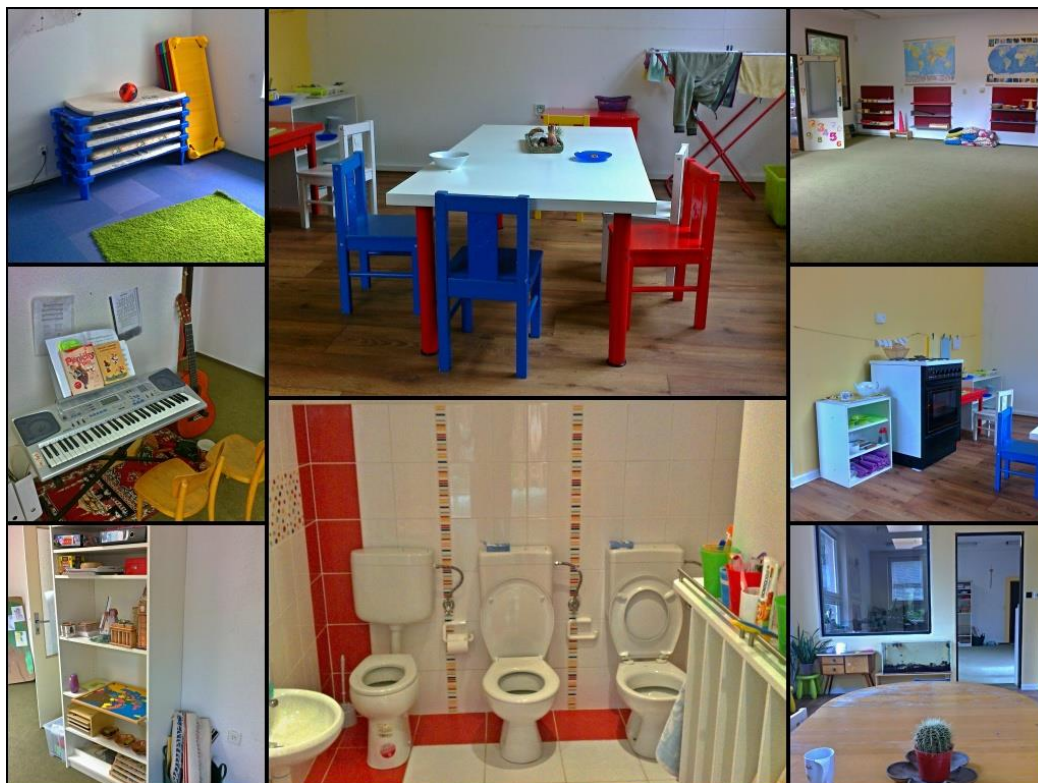
* Ostatní RVP – rámcové vzdělávací programy, které kromě výše uvedených vymezuje školský zákon – Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro jazykové vzdělávání, případně další.

Obr. č. 1

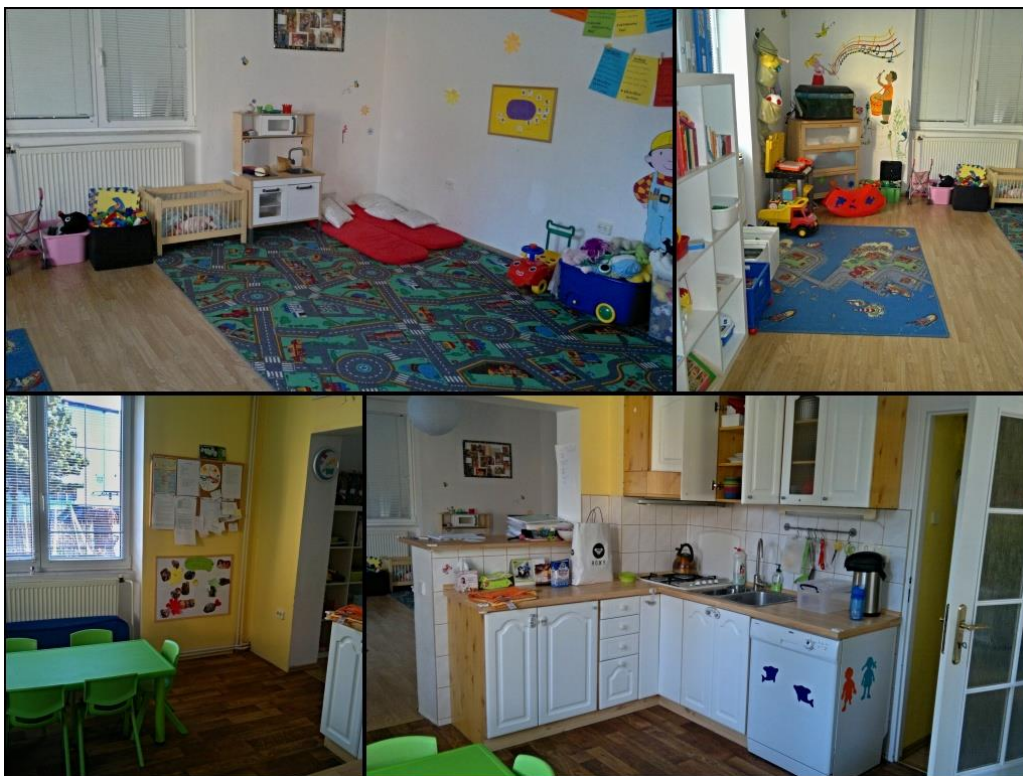
- Rytmická a logopedická chvílka při ranním kruhu
- Vánoce ve školce
- Karneval
- Opakování básniček při vycházce na Klůček
- Nácvik písně „Když jsem já sloužil“ při hudební výchově
- Výtvarná výchova
- Pokusy – „Co je to sopka“
- Vycházka na Ostaš

Obr. č. 2

- Ložnice
- Jídelna
- Místnost s didaktickými pomůckami
- Koutek pro hudební výchovu
- Didaktické Montessori pomůcky
- Umývárna se záchody
- Kuchyně
- Koutek pro výtvarnou výchovu

Obr. č. 3

- Místnost pro hry a polední spánek, odpočinek
- Hry
- Jídelna využívaná pro pracovní a výtvarné činnosti
- Kuchyně

Obr. č. 4

- Nástěnka – výtvarné směry – abstraktní malby
- Věšáky místo šatny
- Paní učitelka učí žáky písmeno J
- Třída
- Prostor pro procvičování formou hry
- Jeden z listů v pracovním sešitě dětí
- Pětiletý Marco píše na tabuli
- Tříleté děti plnící zadané úkoly

Obr. č. 5

- Stínové divadlo
- Děti hrající si s pískem
- Jídelna
- Šatna
- Koutek pro hudební výchovu v předškolní třídě
- Zahradní vybavení pro činnosti dětí
- Zeměpisný koutek v předškolní třídě

Obr. č. 6

- Didaktické pomůcky jsou nejčastěji z přírodnin
- Výtvarná třída
- Dřevěné didaktické pomůcky rozmístěné po chodbách MŠ
- Předškolní třída
- Dance room (taneční a hudební místnost pro děti všech věkových kategorií)
- Výtvarná třída
- Místnost pro umývání pomůcek po pracovní činnosti
- Zahrad

Príloha č. 2

CRA LA SERRANÍA CURSO 2013-2014	
<p>UNIDAD 4: LA FAMILIA <i>RODINA</i> NIVEL: 4 años <i>4 roky</i> OBJETIVOS GENERALES DEL CICLO: del D. 38/2008 de 28 de marzo.</p>	
<p>OBJETIVOS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conocer las dependencias de la casa. Nombrarlos. • Conocer los miembros de la familia. Nombrarlos. • Conocer diferentes formas /tipos de familias. • Valorar los trabajos de la casa de forma igualitaria entre hombres y mujeres. • Asumir ciertas obligaciones dentro de la familia • Disfrutar del juego simbólico ejerciendo diferentes roles. • Discriminar y trazar las letras Q, B y J. • Iniciarse en la escritura espontánea. • Construir palabras. • Disfrutar con la lectura de cuentos, refranes, canciones, adivinanzas, poemas y recetas. • Identificar las características propias de la primavera y los cambios que se producen en el entorno. • Conocer las fiestas populares de nuestra sociedad: Pascua. • Identificar y trazar el número 5. • Reconocer el ordinal: quinto. • Identificar y trazar la forma geométrica: el óvalo. • Realizar seriaciones de dos elementos con una característica diferente: diferente color y misma forma. • Ordenar secuencias temporales de 4 escenas. • Trazar bucles. • Reconocer las nociones igual/diferente. • Diferenciar: hacia arriba/ hacia abajo. • Discriminar tamaños: grueso/ delgado. 	<p>CONTENIDOS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dependencias de la casa. <i>Znak predstaviti dom, opremu je.</i> • Miembros de una familia. <i>Ime članov rodiny, vzťahy je.</i> • Formas y tipos de familia. <i>Ime formy a typy rodiny</i> • Respeto e igualdad en los trabajos de la casa. <i>Respekt a rovnosť medzi mužmi a ženami v domácnosti</i> • Obligaciones dentro de una familia. <i>Pracovní úlohy a zodpovednosť</i> • Disfrute con juegos de rol. <i>Spoločnosť hra na členov rodiny</i> • La letra Q, B y J. <i>Písmena Q, B, J.</i> • Escritura espontánea. <i>Spontánny písmo</i> • Construir palabras. <i>Konštrukcia slov</i> • El cuento. <i>Príbeh, rozprávka</i> • Refranes, canciones, adivinanzas, poemas y recetas. <i>Príslovia, piesne, hádanky, básne, recepty...</i> • La primavera. <i>JARO</i> • Fiestas populares: Pascua. <i>Obchodná sviatok: Veľikonoce</i> • El número 5. <i>Číslo 5.</i> • Ordinal: quinto. <i>Radové číslo: pät'.</i> • Forma geométrica: el óvalo. <i>Forma geometrická: ovál</i> • Seriaciones de dos elementos con una característica diferente: diferente color y misma forma. <i>Seriácia 2 prvkov s rôznou charakteristikou: rôznej farby a rovnakej formy</i> • Secuencias temporales de 4 escenas. <i>Časová sekvencia 4 scén</i> • Trazos: bucles. <i>???</i> • N. cantidad: igual/diferente. <i>Rozsahť podľa výšky / nízko</i> • N. espaciales: hacia arriba/ hacia abajo. <i>Odsť - nahor / dole (smere)</i> • N. tamaño: grueso/ delgado. <i>Rozsahť - hrubý / tenký</i> • Clasificación de los objetos por tres características (forma, tamaño y color). <i>Klasifikácia predmetov / objektov podľa 3 znakov (farba, veľkosť, tvar)</i>

Príloha č. 3

CRA LA SERRANÍA CURSO 2013-2014	
<p><i>Jednotka 3: Severní pól</i> UNIDAD 3: EL POLO NORTE NIVEL: 3 años. <i>3 roky</i> OBJETIVOS GENERALES DEL CICLO: del D. 38/2008 de 28 de marzo. <i>Obecné cieľe cyklu: 38/2008 z 28. marca</i></p>	
<p>OBJETIVOS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificar la ropa necesaria en climas fríos. • Conocer los puntos cardinales y situarlos sobre un mapa mundi. • Descubrir el polo y sus características. • Reconocer las diferencias respecto a nuestro entorno más cercano. • Respetar las diferencias y valorar la propia situación. • Discriminar letras de números y símbolos. • Discriminar y trazar las letras E, A. • Identificar el nombre propio y de algunos de los compañeros. • Disfrutar con la lectura de cuentos, refranes, canciones, adivinanzas, poemas y recetas. • Identificar las características propias del invierno y los cambios que se producen en el entorno. • Conocer las fiestas populares de nuestra sociedad: Carnaval. • Identificar y trazar el número 2. • Reconocer el ordinal: segundo. • Identificar y trazar la forma geométrica: el cuadrado. • Realizar seriaciones de dos elementos con una característica diferente: mismo color y distinta forma. • Ordenar secuencias temporales de 3 escenas. • Realizar trazos oblicuos. • Diferenciar arriba/ abajo, juntos/ separados. • Diferenciar todos/ ninguno. más que/ menos que. • Identificar alto/ bajo. • Diferenciar ayer/ hoy/ mañana. • Clasificar objetos por una característica. 	<p>CONTENIDOS</p> <ul style="list-style-type: none"> • La ropa en climas fríos. <i>Obšahť do studeného počasia</i> • Los puntos cardinales. <i>Sever, juh, východ, západ</i> • Características del Polo Norte. <i>Charakteristika Severného pólu</i> • Diferencias del Polo Norte con nuestro entorno. • Respeto por las diferentes culturas y formas de vida. • Discriminación letras de números y símbolos. • La letra E, A. • Nombre propio y de los compañeros. • Refranes, canciones y adivinanzas. • El invierno. <i>Zima</i> • Fiestas populares: Carnaval. <i>Obchodná sviatok: karneval</i> • El número 2. • Ordinal: el segundo. • Forma geométrica: el cuadrado. • Seriaciones de dos elementos con una característica diferente: misma color y distinta forma. • Secuencias temporales de 3 escenas. • Trazos: oblicuos. • N. espaciales: arriba/ abajo, juntos/ separados • N. cantidad: todos/ ninguno. más que/ menos que • N. tamaño: alto/ bajo • N. temporales: ayer/ hoy/ mañana. • Clasificación de los objetos por una característica.

Příloha č. 4

Lucie se svým manželem žila tři roky v Německu a nakonec se společně přestěhovali do Švédska, kde mají dvě holčičky umístěné v mateřské škole ve městě Orsa, Lucie je s třetím miminkem na mateřské dovolené a studuje kurz švédštiny, tudíž je státem podporována jako zaměstnaná (všichni studující rodiče mají stejný nárok na umístění dětí v předškolních zařízeních jako zaměstnaní rodiče.)

„Dobrý den, jmenuji se Katka Landová a jsem studentkou vysoké pedagogické školy v Hradci Králové, ve své bakalářské práci srovnávám předškolní vzdělávání v České republice a Švédsku, dostala jsem na vás email, byla byste ochotna odpovědět mi na pár otázek?“

„Jiště, také jsem zpracovávala bakalářskou práci a vím, jak je těžké sehnat někoho, kdo je ochotný vyplnit dotazník nebo odpovědět na otázky. Můžeme si tykat? Jsem Lucka.“

„Děkuji, to bude příjemnější. Můžeš mi říct, jak staré jsou vaše děti a v jaké mateřské škole jsou umístěné?“

„Máme dvě holčičky ve městě Orsa, 6 a 4 let, je to soukromá mateřská škola.“

„Jaká je otevírací doba mateřské školy v Orse, počet dětí a pedagogů?“

„Otevírací doba je od 6:00 do 18:00 a jako rodič mám možnost požádat i o prodloužení. Ale to se stává výjimečně, už takto některé děti tráví ve školce 90 % svého dne. V Orse je 14 městských předškolních oddělení rozdělených na 5 jednotek. Je tady také nezávislá MŠ nazývaná Grinden. V naší třídě je maximální počet 22 dětí, ale je jich tam tak 18, myslím. Máme tam tři učitelky, každá pracuje se skupinkou 5-6 dětí. Nejsou zde třídy jako v Čechách, kde by byly děti úplně oddělené, natož v jiné budově. Mohou se navštěvovat, hrát si spolu, je to pouze proto, aby mohly starší děti dělat některé složitější aktivity a malé děti si hrát.“

„Financujete dětem pobyt ve školce vy?“

„Ano, protože jsme v soukromé mateřské škole. I ve státní školce se platí, pokud požaduje rodič něco navíc. Běžně máš nárok na 15 hodin týdně ve školce, pokud nepracuješ nebo jsi na mateřské dovolené. Připlatíš si, když chceš, aby zde bylo dítě déle. Taková typická mateřská dovolená jako v Čechách tu není, matka je finančně podporována pouze do jednoho roku dítěte, takže potom volí nástup do práce.“

„Jaký je tvůj názor, osobní zkušenost s učiteli ve Švédsku, s jejich přístupem k dětem?“

„Podle mého názoru jsou v přístupu k dětem naprosté jedničky. Sama se od nich velmi učím. Celkový tón v přístupu k dětem je jiný. Jsou klidní, vyrovnaní, nemají potřebu křičet, nadávat, povyšovat se a srovnávat děti do latě. Jednají s nakažlivou rozvahou a klidem. S respektem k potřebám dětí. Jsou jim neustále nápomocní. Svrchovanost nad dětmi jim je naprosto cizí. Děti jsou pro ně téměř něco svatého. Dokáží se vcítit a jednají dle jejich potřeb. Vývojové fáze dítěte jsou jim natolik vlastní, že je přijímají tak, jak přijdou. A každé dítě (i dospělého) dokáží přijmout takového, jaký je. Ani všeobecně v rodinách nevidíš povyšenecký postoj vůči dítěti. Je zde i možnost udat rodiče, který se k dítěti špatně zachová. Podle mého názoru si tu svoji klidnou vyrovnanou přátelskou otevřenou empatickou švédskou povahu vychovávají už od raného věku. Ale to je jen můj názor.“

„Je něco, co ti ve švédské mateřské škole chybí? Nebo naopak, co chybí v té české?“

„Nechybí mi zde asi vůbec nic. Velmi oceňuji, že jsou zde povolené pleny, kamarádky z Čech mi vyprávěly, jak je to u nás zakázané a to mi přijde pro dítě i matku velmi stresující. Každé dítě je přeci jiné a jeho vývoj by měl být zohledňován. Také se mi velmi líbí, že ve Švédsku mají formu výpomoci za toho, kdo je nemocný. Ten pojem je VICARIE. Nejedná se jen o nemocné vychovatelky ve školce, které potřebují být nahrazeny, ale tento pojem je ve všech oborech-na úřadech, nemocnicích atd. Tito lidé se musí přihlásit na KOMMUN-obecním úřadě s tím, že chtějí tuto práci vykonávat. Musí dodat podklady o své dřívější práci a potvrzení bezúhonnosti. Jsou to takové vychovatelky na volné noze, které zaskakují ve školkách, když je zrovna potřebují. Je to velmi výdělečné, proto se to stalo oblíbenou činností.“

„Takže hodnotíš kladněji koncepci předškolního vzdělávání v Česku nebo ve Švédsku?“

„Popravdě, já nemám v Česku ráda více věcí, proto také žijeme jinde. Jsme zaopatřeni do důchodu, je tu výborný sociální systém. Ve školce jsou lidé na svém místě, museli se náročně vzdělávat a je vidět, že tuto práci chtěli všichni dělat z celého srdce. Učitelé jsou zde opravdu úžasní.“

„Mockrát ti děkuji, Lucko.“

Příloha č. 5

Marta je mladá žena, která se do Španělska provdala a založila zde rodinu. Její dvě děti, starší dcera L. a syn M. navštěvují mateřskou školu ve Valencii.

„Dobrý den, jmenuji se Katka Landová a jsem studentkou vysoké pedagogické školy v Hradci Králové, ve své bakalářské práci srovnávám předškolní vzdělávání v České republice a Španělsku, dostala jsem na vás adresu a kontakt, byla byste ochotna odpovědět mi na pár otázek?“

„Samozřejmě, co Vás zajímá?“

„Zjistila jsem, že žijete a máte své dvě děti umístěné v mateřské škole ve Valencii, je to tak?“

„Ano, můj muž se narodil v Barceloně a společně jsme se přistěhovali do Valencie, kvůli pracovním příležitostem.“

„Jaká je otevírací doba tamní mateřské školy a počet dětí v ní?“

„V naší mateřské škole je otevírací doba od 9:00 do 17:00, výjimečně ji prodlouží, pokud jeden z rodičů předem požádá, ale nestává se to. Synovi jsou tři roky a navštěvuje třídu nejmladších dětí, kterých je dvacet. Dcera je starší, je jí pět let a ve třídě jich je 22. V každé třídě mají dvě učitelky a jednu pomocnici, která pomáhá s obsluhou nebo s přípravou pomůcek, aby měla učitelka čas a prostor pouze pro vzdělávání dětí.“

„Financujete dětem pobyt ve školce vy?“

„Ne, jsme ve státě financované školce, neplatím za to téměř nic.“

„Jste schopna porovnat, v čem je rozdíl mezi českou a španělskou mateřskou školou? Je nějaký rozdíl mezi životem ve středu Evropy a na jihu?“

„Podle mě je španělské obyvatelstvo a celkově atmosféra žití na jihu Evropy uvolněnější a více spontánní. Nikdo zde neřeší, kdo je jakého pohlaví nebo národnosti, nikdo neškatulkuje ženy a muže do předem vyhraněných rolí, např. v domácnosti, většina se nedívá na oblečení nebo vzhled ostatních. Mám pocit, že lidé jsou tu naplněni teplem a sluncem. Věděla jste, že ve Španělsku je 50% nezaměstnaných lidí kolem 26 let? A přijde vám, že by se tím trápili? Tak je to i mezi učiteli v mateřských školách. Kolektiv je zde velmi příjemný a k dětem se chovají všichni s láskou. Navíc mám pocit, že průměrný věk učitelek je zde kolem třiceti let, zato v České republice působí ve školkách spíše postarší dámy. Hygiena zde vůbec

neuplatňuje striktní zákazy jako u nás. Děti se nemusí nijak zvlášť převlékat, nenosí přezůvky ani nemají vlastní ručníky. A učitelé dostávají mnohem vyšší platy. A hlavně, mají respekt, a co řeknou, tím se rodič řídí, neexistuje jednat s nimi neslušně.“

„Je něco, co Vám ve španělské školce chybí?“

„Napadá mě jen to, že zde nemají Ježíška a pro nás typické svátky. Neslaví Velikonoce, jaro, Dny matek nebo Mikuláše. Neorganizují besídky nebo časté akce pro rodiče s dětmi. Mají zde pouze slavnost na konci roku. A také si velmi užívají jarní Masopust, celé město si připraví masky, žáci a dobrovolníci zorganizují průvod s hudebním doprovodem. Rodiny s malými dětmi se baví do ranních hodin, to by u nás vůbec neprošlo.“

„Takže hodnotíte kladněji koncepci předškolního vzdělávání v Česku nebo ve Španělsku?“

„Takhle to asi nejsem schopna porovnat, protože do toho nevidím do hloubky. Navíc jsem navštívila jedinou školku ve Španělsku a z toho neumím udělat objektivní závěr. Jsem tu velmi spokojena. Děti školku milují, milují i paní učitelky. Jsou to mladé, upravené a aktivní ženy. Dbá se zde hodně na přípravu do první třídy, učí se číst i psát už od tří let. Moc si ani nehrají, spíše se pořád učí, takový dril jako u nás na prvním stupni. Na druhou stranu tolik neřeší čistotu, když moje dcera spala ve školce, nedostala ani polštář. Líbí se mi tady určitě víc, než v Čechách, a to obecně.“

„Moc Vám děkuji za odpovědi, jsem ráda, že žijete tam, kde jste všichni spokojení.“

„Nemáte zač, ať se Vám daří.“